

“Pozitivist-Ampirik Araştırmalarda İnsan: Yanıltmacanın Dünü, Bugünü ve Yarını¹” Makalesine Dair Yapılan Kritikler

Bu makalede öğrendiğim ilk şey makalede geçen “Parkinson Yasası”nın ne kadar geçerli olduğudur. Keza makaleyi okumaya başlama eylemini makale kritiği için verilen süreye göre belirledim. Daha basit bir ifade ile son güne bıraktım. Ancak şunu açıkça belirtmeliyim ki eğer makale paylaşıldıktan sonra özet kısmının ilk cümlesini dahi okusaydım kesinlikle devamını getirirdim. Çünkü her ne kadar turizm ekseninde bir çalışma gibi görünse de tüm sosyal bilimcilerin içinde bulunduğu durumu özetleyen ve cesurca eleştiren bir makale olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Basitçe liyakati de göz önünde bulundurmamak gerektiğini ifade eden Peter ilkelerinden tutun da plan yaparken başkalarının da planları olduğunu göz ardı etmek gibi bir McNamara yanılgısına atıf yaparak, ana akıma kapılmış vaziyette ortaya çıkarılan pek çok nosyonun bilgi olarak yayıldığı bir bilim dünyasında tüm bunları dile getirebilmek hele ki bunu kapitalizmin veziri olabilecek turizm alanında yapabilmek sanırım sadece heterodoks bir bilim anlayışıyla mümkün olabilir. Çünkü turizm; Günday² (2005)’ın da aktardığı gibi mülkiyet hakkının olmadığı, her şeyin kiralık olduğu ve hatta saygının bile el değiştirdiği, tabir-i caizse bir serabın para karşılığında izletildiği bir sektördür. Ve ne acıdır ki pek çok üçüncü dünya ülkesi bu serabın tam içinde yer alır. Konunun turizm boyutu bir yana makalenin pastişim bölümünden tutun da ignoratio elenchi bölümüne kadar tüm çıkarımlar, birebir günümüz akademi dünyasının ve ne yazık ki özellikle sosyal bilimlerin içinde bulunduğu durumu resmetmekte hatta ‘alın gözünüzün içine sokun’ der gibi yüzümüze vurmaktadır. Çünkü -şahsım adına- bir cümleyi okurken zihnimden geçenleri adeta bir sonraki cümlede karşımda buldum. Bu düşüncelerden hareketle naçizane aldığım bazı notlar ya da daha çok zihnimde oluşan sorular şunlar oldu;

- İstatistiksel olarak anlamlılık gerçek hayatta anlamlı mı?
- Gerçek bilimin cenazesini çoktan kaldırdık mı?
- Sosyal bilimin beşeriliği, bilgi yerine oyalanacak materyallerden mi ibaret?
- Pozitivist anlayış; kör, sağır ve dilsiz olmamız için mi uğraşılıyor da bilim buna nasıl alet oluyor?
- Demografik değişkenlere dayalı sözde bilim neden sosyal bilimcilerin eli ayağı oldu?
- Anamneze dayalı sosyal bilim nasıl yapılabilir, istatistiği arka safa atsak sonuçları nasıl genelleriz, sonuçları genellemesek ve her sorunu beşerî bir açıdan ele alsak ömür yeter mi, bilgi üretimi durmaz mı, dursa daha mı iyi olur, az ama kesin bilgiyle ölmek mi yoksa kesinliği şüpheli ama çok bilgi mi, cehalet gerçekten mutluluk mu?
- “(p) hoyratlığı” ifadesi kavram olarak literatüre girmeli.
- Açıklamayı, anlamının bir uzantısı haline nasıl dönüştürebiliriz?
- Madem serde bu kadar beşerîlik var bilim için değil de unvan, popülerlik, özentilik ya da diğer beşerî duygularla bilim yapmak işin doğasında yok mu?
- Bizler de eleştirdiğimiz promo kültürün bir objesi değil miyiz, ‘yağmur yağarken ben ıslanmam’ diyebilmek herkes için mümkün mü?
- Makaledeki tüm eleştiriler aslında sentetik ekletizmi ifade ediyor diyebilir miyiz?
- Mutlu değilsek mutsuz muyuzdur?
- Herkes bir Evliya Çelebi veya İbn-i Sina olsa, Evliya Çelebi olmak ya da İbn-i Sina olmak

¹ Yüksel, A. (2020), “Pozitivist-Ampirik Araştırmalarda İnsan: Yanıltmacanın Dünü, Bugünü ve Yarını”, Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 17(1): 6-19.

² Günday H., Malafa, Doğan Yayınları, İstanbul.

değerli olur muydu?

- Öznel nesnellığın sorularına nasıl cevap bulunabilir, öznel nesnellik zaten bir ironi değil midir?
- Acaba pozitivistin ortaya çıkışı da cevapsız sorulara mı dayanıyordu?

Sonuç olarak bu makaleye dair değerlendirmem; bu sorulara bir cevap vermek değil ama en azından doğru soruların sorulması gerektiği konusunda farkındalık oluşturduğudur. Sonuçta eski bir Latin sözünün de dediği gibi, “Acıyı seven, arayan ve ona sahip olmak isteyen hiç kimse yoktur. Nedeni basittir. Çünkü o acıdır...”

Öğr.Gör. Emin KAYA

Makalede pozitivist bakış açısına, bireylere veya topluma salt istatistiksel testlerle bakılan bir anlayışa eleştirel bir şekilde bakılmıştır. Pastişlik, özentilik, matruşka indirgemeciliği, fotoğrafçılık ve hızlı baskı, promo kültür, sentetik eklentizm, ikicilik, p hoyratlığı gibi kavramlar açıklanmıştır. Özellikle araştırılmak istenen konuların p gibi bir değere indirgenmesi ve açıklanamayan durumların yok olarak kabul edilmesi gibi düşünceler gerçekten bilimsel bir kez daha sorgulamamıza sebebiyet veriyor. Makalede de sorgulandığı gibi “pozitivistin karanlığı” bilimsel çalışmalarda kendilerini göstermektedir. Bu durum da birbirini tekrar eden, herhangi bir yenilik ortaya koymayan istatistiksel bazlı yayınların tekrar edilmesine sebep olmaktadır. Makalede dikkatimi çeken kısım sentetik eklentizmde; tek rayda sürekli eklenen yeni vagonların, lokomotifin üzerinde baskıyı artırdığı ve hızı azaltmanın yanında gözleri vagonlardan ayıramamaya da sebep olmasına dair ifadeydi. Buna ilaveten dikkatimi çeken diğer bir nokta da promo kültürdü. Burada bireylerin sosyal mecralarda çalışmalarını yayınlamasına örnek gösterilmiş. Gerçekten de baktığımızda sosyal medyada bireylerin akademik anlamda çalışmalarını yayınladığını ve başarılarını paylaştığını görüyoruz. Genel anlamda değişik kavramlar öğrendiğimiz ufuk açıcı bir makaleydi. Teşekkür ederiz bize bu katkıyı sağladığınız için...

Sümeyye Güngör

Prof. Dr. Atila Yüksel’e ait makale, turizm sektörü özelinde sosyal bilimlerin alanındaki var olan çeşitli sorunları ortaya koymaktadır. Bu makale, yolun başında olan biz akademisyen adaylarına ne yapmalıyız? yerine ne yapmamalıyız? sorusuna cevaplar sunmaktadır. Makalede, pozitivist anlayışın giderek tepki olarak doğduğu dogmatizme benzemesi eleştirilmektedir. Bununla birlikte sosyal bilimlerde, nitelikten yoksun ama bir seri üretim sonucu oluşturulmuş gibi birbirine çok benzeyen yayınların varlığına dikkat çekilmektedir. Benzer yayınlar ile oluşan bu kısır döngü etkisiyle üretmenin tüketime dönüştüğü vurgulanmaktadır. Özetle makalenin, “*Bir damla bir damla daha iki damla mı, yoksa daha büyük damla mı eder?*” sorusunun cevabı niteliğinde olduğu söylenebilir.

İrem Şengün

'Akademisyenlik sürecinde yapılan yayınların amacı 'puan olsun torba dolsun' diye mi hazırlanmakta yoksa merak ettiğimiz bir sorunu araştırıp çözüm üretebileceğimiz konuları mı kaleme alıyoruz? Günümüzde yapılan çalışmalar sürekli bir öncekinin aynısı olmaktadır. Aynı anket defalarca yapılmakta ve araştırma konusu kısır döngü içerisinde kalmaktadır. Yenilikçi bir yayın yapmaktan uzak bir anlayış mevcuttur. Bu sebeple bir çalışmanın nitelik kazanması için;

Yazar, 'Kaynağa ulaşmak için kaynağın nerede olduğunu sorgulamak, kaynağa kendini adanmak, akıntıya karşı yüzmek, bulduğunu oluş sürecinde bekletmek, gözlemlemek gerekir. Aksi takdirde istenildiği gibi nesnelleştirilen araçsal, yüzeysel pozitivist bilim Bacon'un hayal ettiği gerçek bilimin cenazesini kaldırmak, defnetmek üzeredir (s.7)' der

Bu bağlamda birey yaptığı çalışmanın arkasında durmalı, eleştirilere açık olmalı, birçok bakış açısıyla inceleyebilmeli, yeni konular bulabilmeli, yeni yöntemler geliştirmeli, diğer disiplinlerle işbirliği içerisinde çalışmalarında toplumsal sorunlara çözüm üretebilmesi gerektiği vurgulanmıştır.'

Ash Kaya

Türkiye'de bilimsel yayınların hızlı artışına rağmen, bunların kalitesi tartışma alanını oluşturmuştur. Atila Yüksel'in de belirttiği üzere memurlaşan akademisyenliğe dikkatler çekilmelidir. Akademisyenlerin kariyer menfaatlerine adanmış durumdaki araştırmalar bilimsel araştırmaların sayısını artırırken bu araştırmaların niteliğini düşürmekte faydasız ilme sebep olmaktadır. Akademik camiada yer alan bazı çalışmaların ya da yazılmış kitapların realitede hangi yaraya merhem oldu sorusunu yanıtlayamaması, bu konu çalışıldı da gerçekte ne değişti diye sorulduğunda aynı tas aynı hamam misali bir kişiyi, davranış şeklini veya bir işleyişi zamanla hiç değiştirmemesi, aynı kalması sorunu akademik dert olmaktadır. İstatiksel olarak anlamlı, hayatta geçerliliği tartışmalı yazılar yazmak, anlamdan çok istatistiksel tekniğe önem veren kompleks analizler, yeni görünümü eski meseleleri işleyerek kısır döngünün içine hapsolmuş çalışmalar, Atila Yüksel'in "Gerçeği "akıl" ile mi yoksa "p" ile mi bulacağız" ile anlattığı P horatlığı da gösterir ki bunlar tek başına rasyonel bir ölçü olarak kabul edilemez. Akademisyenler ya da akademik camiada yer alan bireyler açısından örneğin öğretim üyeliğine yükseltilme ve atanma yönetmeliği gibi oluşumlar buradaki bireyleri standardize edeceğim derken niteliğin azalması sonucunu doğurmaktadır. Sırf yükselme almak için yazıldığı belli olan kitaplar, makaleler akademik ortamlarda yer almaktadır. Meslek dallarında asgari standartların olması elzem iken atanma kriterleri gibi mefhumlar tek tipleştirmeye gitmekte beş parmağın beşi bile bir değilken insanlar bu yöntemin başarı sağlayacağını nasıl düşünebilmektedir. Akademik camiada bulunan her insanın yeteneği farklıdır. Bunu mutfaka benzetebiliriz. Mutfak elemanının kimisi sebzenin meyvenin en iyisini, en uygun fiyatlısını bulur. Anlar o işten çünkü o onun yeteneğidir. Bir diğeri çok iyi bıçak kullanır, sebzeleri müthiş bir hızda kıyar. Bir diğeri o yemeğin sunumunda çok yeteneklidir. Herkesten aynı yeteneği beklemek doğru görünmüyor. Kimi akademik insan çok iyi ders anlatır, tutkuyla kavratırır, kimi akademik insan deney alanlarında yatar faydalı ilim ortaya koyar, kimi akademik insan ulusal/uluslararası kitaplar yazar çıkır açar. Bırakalım isteyen içinden gelen insan bilim üretsin çıkar ya da yükselme için sözde bilim üretilmesin. Araştırmanın gerçek değeri sadece alınan atıflar, yayın sayısı, yükselme değil, insan hayatına dokunup dokunamaması ile ölçülür.

Sıdıka GÜLER

Akademide popüler olan konu üzerinde çalışma yapmak ya da çok atıf almak, çok sayıda makale yazmak amacı ile sadece amaç, önem kuramsal çerçeve, gerekçeli hipotez, ve araştırma hazırlama ve sunma, veri toplama yöntemi, istatistik kullanımı, sonuç ve değerlendirme ile akademik değerden yoksun standart kalıplar üzerinde yoğunlaşarak yapılan çalışmalarda kalite azalmaktadır. Popüler olan anket yöntemi ile sınırlı sürede sınırlı cevaplar ile ankete katılanların düşüncelerini anlamak zorlaşmakta ve bu sonuçları genelleyerek akademik çalışma yapmak objektiflikten uzaklaşmaktadır. Bir bütün olan konuyu küçük küçük parçalara bölerek her bir değişken ile bütünü yok etmek ve değişkenden genellemeler yapmak yanlıştır. Bir diğer sorun ise akademiye yeni bir görüş getirmektense sırf popüler bir konu diye yapılan çalışmalarını yeni görünümü eski meseleler üzerinde kısır bir döngü içerisinde yer almaktır.

“Yazar bu çalışmasında turizm alanında oluşturulan çalışmaların niceliksel olarak fazla niteliksel olarak kısır olduğunu ifade etmektedir. Bu durumun nedenlerine değinmektedir. Özellikle yapılan çalışmaların temsil yeteneğine, araştırma sorularının kapsamsız oluşuna, istatistiksel analiz sonuçlarının hayata geçirelemediği belirtilmektedir. Bilimsel çalışmaların sadece sayısal verilerden değil aynı zamanda duygu ve tecrübeler ışığında ortaya konması gerektiğini vurguluyor. Bir hekimin teşhis için sadece kan değerlerin değil aynı zamanda hastanın öyküsünü dinlemesi örneği oldukça güzeldi. Diğer bir husus ise araştırmacıların unvan değişikliği için yaptığı çalışmalar ve bunları sosyal medyada duyurma çabaları olduğudur. Yazar, eski konu ve yöntemleri yeni görünümü vererek bir kısır döngüsü oluşturduğunu ve tek rayda sürekli eklenen vagonlar benzetmesi ile sorunu resimleştirmiştir. Bilimde yanılmacanın birden fazla nedenin sayıldığı bu çalışmada turizm alanına ait olsa da kanımca sosyal bilimler alanına giren diğer bilim dallarında fazlasıyla bulunmaktadır.”

Aynur Toraman

Yazar bu çalışmasında turizm literatüründen yola çıkarak sosyal bilimin içinde bulunduğu bir çıkmazı ele almakta ve bilimin üretim yöntemi olan pozitivist anlayışı odak noktasına alarak bilim üreticilerinin de (akademisyenleri) içinde bulunduğu sistemi eleştirmekte ve sorgulamaktadır. Diğer bir ifade ile pozitivist-ampirik araştırma yöntemini insan faktörü üzerinden kritik ederek, bu yöntemin insan ve onun doğasını derinlemesine araştırmada yetersiz kaldığını vurgulamaktadır. Pozitivist bilim anlayışının sayısal indirgemeci davranışının insan yaşamındaki olayları anlama ve anlamlandırmada yetersiz kaldığını öne sürmektedir. Gerçeğin tek ve kesin olmadığı insanın sürekli bir değişim içinde olduğunu ve çok çeşitli olasılık ve faktörlerin olduğunu ifade ederek bunun tek bir noktada sayısallaştırılamayacağını göstermektedir. Bilgi üretmede kullanılan yöntem ve kuralların (pozitivist anlayış kapsamındaki) bölünmez bütünlüğünü ve değişmezliğini, sürekli değişen ve gelişen dünyada nasıl sorgulanmadığını düşünmektedir. Pozitivist bilim anlayışının dayattığı tahakkümü ve getirdiği bürokratik kurallar bütününe eleştirilmezliğini sözde bilim olarak yorumlamaktadır. Özetle yazar, pozitivist bilim anlayışında istatistiksel olarak anlamlı olan olay ve durumların hayatta her zaman anlamlı sonuçlar vermediğini/veremediğini göstermeye çalışmıştır. Ayrıca yazar pozitivist yöntemle bilim üretmeye çalışan araştırmacıların ise nitelikten çok niceliksel kaygılarla hareket ettiklerini dile getirerek araştırmacıların da hali pür melalini ortaya koymaktadır. Yapılan çalışmaların yüzeysel ve derinlikten yoksun olduğunu, popüler ve benzer konuların çalışıldığı, niceliğin daha önemli olduğu ya da ağır bastığı ve akademik kültür atmosferinin (araştırılan konu, yöntem, analiz ve dergi, atıf) araştırmacıları sadece promosyon kaygısıyla güdülendiğini ifade etmektedir. Yapılan çalışma ve araştırmaların bu kaygılardan uzak olması gerektiği ve çalışmanın değerinin insan hayatına olan katkısıyla ölçülmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Son olarak yazar bu derinlikli çalışmasında pozitivist bilim anlayışının ve bu anlayış doğrultusunda hareket eden ve çalışma yapan akademisyenlerin odaklandıkları noktaların yanlış olduğunu ve başka kaygılar ve hedefler yönünde hareket edildiğini düşünmektedir. İnsanın merkeze alınmayarak ve bütünsel bir bakıştan yoksun çalışmaların üretildiğini ileri sürmektedir.

Dr. Durmuş GÖKKAYA

Yüksel bu makaleyi turizm alanından hareketle yazmış olsa da, tüm alanlara sarsıcı bir mesaj verme gayesinde olduğunu söylemek mümkün. Krizin tanımlamasını; yanıltıcı niceliksel artışa karşın, pastiştik niteliksel yoksunluğa bağlamıştır. Akademik hayatın basamaklarını çıkmak için ayakları yere basmayan adımların fazlalığına değinmiş ve bu adımların kişileri aslında yukarıya taşımadığı gibi toplumunda bu kayıtsız araştırmalardan yararlanamayacağına vurgu yapmıştır. Makalede en çarpıcı noktalardan birisi de araştırmacıların değişken ekleme memurluğu yaptığını dile getirmesidir. Yöktez'i şöyle bir üstünkörü incelememiz bile yazarın söz konusu sözlerini doğrulayacak argümanların yüzlercesini önümüze sermeye yetecektir.

Turizmin maddeden çok manevi bir yolculuk olduğu ve Hayyam'ın ikonik sözüyle yani seyahat eden iki kere yaşar açıklamalarıyla; defolu araştırma şablonunun ne kadar yanlış olduğu turizmin küresel sosyal yaşantı olarak algılanmasının doğru olacağı ve böylelikle bilgi üretiminde yanılmalara önüne geçilerek ezber bozan çalışmaların beraberinde geleceğidir.

Kübra Ağırkaya

İki parçalı olarak ele alınan makalemizin ilk kısmında pozitivist ampirik araştırmalara bir eleştiri sunulmaktadır. Sayısal olarak artan çalışmaların akademik menfaatlerin pençesinde olduğunu dile getiren yazın, çalışmaların niteliksel yönünse hayli yoksun olduğunu ele almaktadır. Popüler kültür ışığında yürüyen çalışmaların atıf düzeyine değinirken bu sorunun sadece bir turizm alanının sorunsalı olmadığını ve geneli ele aldığını dile getirmiş ve bu durumu eleştirmiştir. Pozitivist ampirik araştırmaları kurmaca, kuralcı ve duygusuz olarak ifade edilmiştir. Pozitivist bir karanlık olarak ifade eden hocamızın bilim özünün sorgulama ve sınanması gerektiğinin de altını çizmiştir.

İkinci kısımda ise turizmde maddi yönlü bir anlayışın kapılarının açıldığı ve ahlaki turizmin önüne geçtiğini vurgulaması hem bireyselleşen insan olmanın bir getirisi olduğunu hem de işletme ve pazarlama birleşiminin doğurduğu olumsuz sonuçlar olarak ele alınmıştır. Turizmin ve yapılan çalışmaların yanlış bir şekilde ele alındığı da ve bunu “insan eliyle oluşturulan yapaylık” olarak belirtmiştir.

Nesrin Çoldur

Akademiye ilişkin çalışmalarda taklitten uzak durulmalı, özgün olunmalı. Belirli çalışmaları referans olarak kullanıp evreni ve örneklemini değiştirerek referans alınan çalışma ile aynı sonuca vararak sonuç kısmında ‘literatüre ters düşen bir sonuç elde edilmemiştir.’ gibi cümleler ile tabiri caizse yerinde sayan çalışmalar elde etmiş olunur. Bu durumun sonucunda da tek tip çalışmalar devam ederken buna benzer çalışmalar çoğalır. Çalışmalarda araştırmaya değer konulara yer verilmeli, konuyu detaya indirgmeden - konu dışına çıkılabilir- çalışılmalı. Araştırma evreni eğer toplumun bireylerinden oluşuyorsa nitel çalışmalarla konunun boyutları farklı soru çeşitleri ile ele alınmalıdır. Sorulara verilen cevapların tutarlılığı açısından aynı soru farklı şekilde sorulmalıdır. Literatüre ters düşen bir sonuç bulunsa bile çıkan sonuç doğru şekilde paylaşılmalıdır. Sorularda birbirinin zıttı olan iki seçeneklerin yanı sıra iki seçeneğinde olabilirliği göz önünde bulundurulmalıdır. Bireylerin yaş cinsiyet gibi demografik özelliklerinin yanı sıra bireylerin konu hakkındaki düşüncelerinin neden böyle olduğuna dair bulgulara kısaca indirgenebilir. Böylece literatüre konuya ilişkin farklı malumatlar sağlanmış olur. Araştırma yapılırken teoriden çok uygulamada nasıl olacağı düşünülerek yapılmalıdır. Değerlendirilen makalede de vurgulandığı gibi çalışmalarda faydalı bilgi üretilmeli, çalışma

kendini gerçekleştirmenin ötesinde gerçek hayatta canlılığını kazanmış malumat düzeyinde olmalıdır. Tüm bunların yanında araştırmalar etik kurallar çerçevesinde hazırlanmalıdır.

Sultan Ümran KAYA
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Sağlık yönetimi 4. sınıf öğrencisi

Pozitivist-Ampirik araştırmalardaki yanılmacanın ele alındığı makalede, Korona pandemisi'nin turizm alanında yapılması gereken kesin bilinmezliği değil faydalı bilgi üretmek iken, üretilen genelde kendi kendini gerçekleştirmekten öteye geçmeyen, gerçek hayatta değer kazanmamış bilgi seviyesinde kalan yazılardır. Pozitivist baskının dayattığı kurallar, yapılan araştırmaların farklı gibi görünse de genelde amaç ve şekil olarak sürekli bölme ve farklılık ekleme işi gibidir. Yani benzerdir. İnsanların eylemlerindeki manayı açıklamak için anlamak, mantık, ilham ve sezgiye ihtiyaç vardır. Çünkü turizm kişinin merakı, yoksunluğu, fazlalığı dengelemesi, kendini bulma, tanıma ve konuşma sanatı olarak tanımlamaktadır. Turizm sadece bireysel ekonomik bir olgu değil, sosyal ve ekolojiktir. Turizmde araştırmaların yönünü kaybettiğini hangi yöne gideceğini bilemeyen memur zihniyetinde taklitçi araştırmalar etrafında dönmeye başladığıdır. Çünkü bilimsel emek yerine maliyetler ön plana çıkmıştır. Zaman içinde turizm araştırmaları tek tipte olmaya zorlanmış, kendi içinde güç ve yaşam kaynağı üretememiş, dışarıya bağımlı hale gelmiştir. Araştırmanın asıl pandemisi pozitivist-emprisizmdir.

Nida Erçoban
Süleyme Demirel Üniversitesi-Sağlık Yönetimi Doktora Öğrencisi

“P” değeri bu değeri ortaya çıkaran görünmez etmelerden da mı önemlidir?
“Bilim nedir?” sorusu binlerce yıldır tartışıla gelmiştir. Ucu bucağı belirsiz bilim serüveninde mutlak galip her zaman, sonuçları önceleyen ve kesin sonuçlar arzulayan çevreler olmuştur. Onlara göre varlık eğer kanıtlanabilirse, sayılarla ölçülebilirse bilim olur, bilimselleşir. Bu görüş pozitivist paradigmanın kısır döngüsüdür. Adeta putlaşmış ve daha kötüsü kanıksanmış kanıtlanabilirlik ön görüşü, bilimi oluşturan görünmez etmenleri yok saymaktadır. Bu noktada bilimsel anarşi ya da anarşist epistemiyoloji ortaya çıkmaktadır. Bilim sadece bize dayatılanlar, öğretilenler, herkesin yaptıkları değil, herkesin görmediği arka sokakları görmek, merak etmek, merak uyandırmak, soruların altında yatan soruları sorgulamaktır. Akademik camianın da yapması gereken aslında budur. Bilim sadece sayısal veriler ya da sayısal verilere göre bir durumun anlamlı ya da anlamsız olması değil. Bu sonuçları ortaya çıkaran süreçlerin de sorgulanmasıdır. Kesin çizgileri olan bir bilim anlayışı çizilmiş olan fasit dairenin dışını görmeyi engelleyecektir. Bilim esnek olmalıdır. Bilim sadece bilmek ve sonuca ulaşmak değildir. Merakı sürekli kılmak elde edilenle yetinmemektir. Nicel tükenmişlik ve soğukluk, nitel heyecanla birleştiğinde bilimin sıcaklığı daha da artacaktır. Standardın dışına çıkmak, müesses nizamla mücadele etmek bilimsel dogmanın yıkılmasına, yeni bir bilim anlayışının ortaya çıkmasına imkân sunacaktır.

Ramazan Rüçhan KAYA

Pozitivist-ampirik araştırmalarda insan: yanılmacanın dünü,bugünü ve yarını başlıklı makaleyi okuduktan sonra başlığın akademinin diyalektiği olabileceği düşüncesi beliriyor. Akademide yapısal sorunlar, Bilgi üretimini etkileyen faktörler, faydalı bilimin yok oluşu, atıf kartelleri,

yayınla ve yok ol gerçeği gibi ele alınan konular sadece turizmde değil tüm bilim dallarının gerçeğidir. Turizmde Doxey, Butler... olduğu gibi kişisel izlenim, gözlem ve sezgisel zekayla fayda yaratmak mı veya sözde çalışmalar ortaya koymak mı sorusunu okuyunca yazarın peki yönetimde Taylor, Fayol, Mcgregor... Fayol'un yönetim fonksiyonları üzerine gelişim sağlanarak yönetimde işletmede fayda sağlandı mı? Alanyazında Pastiş, homojen ve benzer yayınlar... Alanyazın taraması yapıldığında sağlık yönetimi ana bilim dalında ortaya konan son 10 yıldır çalışma konuları: sağlıkta dönüşüm projeleri, şehir hastaneleri ve son trend covid 19 ... yerinde bir sav olmuştur. Nicel çalışmaların süresi, kişilerin duygu ve düşüncelerini 10 dk içinde ortaya koyamayacağı, parçalardan bütün hakkında kesin ve açıklayıcı bilgilere ulaşmaya çalışmanın sorunlar ortaya koyacağı ve anlamsız olduğu yazar tarafından savunulmuştur. Sonuç olarak ise yazar sadece ölçülebilenin bilim olduğu değil sözde bilim olduğunu, araştırmanın veriden öteye düşünme sanatı olarak ele alınabileceğini, faydalı bilimin sonlanmaması hususunda atıf kartelleri, dergi faktörü, yayın sayısı gibi konulara dikkat çekmektedir. Makalenin bütünlüğü, sorgulayıcı yapısı, özgünlüğü, tümevarımcı akışı ile bilim dünyasına kazandırılan ender çalışmalardandır. Makalede bahsi geçen ikinci çalışma ise merakla beklenmektedir.

Kerime Güleç

Öncelikle makaleyi okumaktan çok keyif aldığımı söylemek istiyorum. Böyle bir yazıyla daha doğrusu yazarla tanışmanın mutluluğu içerisindeyim. Yazarın yayınlarının başlıklarını incelerken dahi heyecanlanmamak mümkün değil. Makaleyi okurken sürekli aklımda sayısal ağırlıklı çalışan, somut verilerle uğraşan çoğu mühendis kökenli olmak üzere kendi bölümümüzde dahi üretim yönetimi, istatistik alanında yayın üreten birçok akademisyende sosyal, psikolojik, yönetim alanına dair “eee siz şimdi ne yapıyorsunuz ki sonuç ne şimdi?” ifadelerini sıkça duymak mümkündür. Bu ifadeler yazarın eleştirdiği istatistiksel olarak anlamlı olan, fakat gerçek hayat içerisinde kendisine bir yer edinememiş ne soruna ne de insanlığa bir faydası dokunmayan, katma değer sağlamayan çalışmalardan başka bir şey olmadığıdır. Yazar, olan biteni anlamak ve açıklamak için daha fazla düşünerek ve gözlem yaparak kavramları fark etmek, ilişkileri akıl süzgecinden geçirmek aşamalarından geçmek gerekliliğini vurgulanmaktadır. Bunun karşısında daha popüler olan, daha fazla kabul gören pozitivist akademinin varlığı söz konusudur. Makalede bilimselcilik hevesine kapılmış, aceleci, taklit ederek bir şey bulma adına yayın yapma telaşında olan, araştırmada “bulamamanın ve hatanın” bilimi ilerletmek olmadığına inanan yoğun pozitivist akademinin varlığı karşısında mevcut durumunun eleştirisi yapılmaktadır.

Merve Paçacı

“Gerçekten biz ne yapıyoruz?”

Turizm alanı üzerinden akademik patolojileri ve özellikle de sosyal bilimlerde yoğun olarak yer alan pozitivist görüşün eleştirisini yapan Yüksel, bu araştırmada amacını “... niceliksel artışa karşın ham, bitkin, taklitçi, cansız niteliksel yoksunluğun varlığına dikkat çekmek...” olarak tanımlamaktadır. Çalışmasında sosyal bilimlerde giderek artan bürokratik kurallara, memurlaşan akademisyenlere ve pozitivist-ampirik statükoya karşı çıkmaktadır. O, popüler kültüre konu olan araştırmaların niceliğindeki artışa karşın nitelikten yoksunluğuna vurgu yaparak, bilimsel bir çalışmanın değerinin topluma olan faydasından ziyade atıf sayısına indirgenmişinin altını çizmektedir. Malumattan öteye geçememiş metinlerin; birleştirilemediği, içselleştirilemediği, sosyalleştirilemediği ve dışsallaştırılmadığı da savunulan diğer bir görüştür.

Kavramsallaştırma becerisinin oldukça üst düzeyde olduğunu düşündüğüm Yüksel, çalışmasında; pozitivist-ampirik çalışmalarının birbirine benzeyerek yani taklit etme yoluyla ortaya koyulduğunu **pastişlik**; bilgiyi gözlemlenebilir dünyaya bağlama amacı güderek mekanik ve belirsiz bir boyuta doğru küçültmeyi **Matruşka indirgemeciliği**; kapitalist sistemde metalaşan popüler kültürü **promo kültür**; yeni görünümlü eski meseleleri sürekli ele alma sonucu ortaya çıkan kısır döngüyü **sentetik ekletizm**; gerçekliği istatistiki bir değere indirgemeyi **p hoyratlığı** ve nesnel olmayan dünyayı nesnellik temeli üzerinden açıklamaya çalışmayı ise **öznel nesnellik** kavramları olarak tanımlamıştır. O, araştırma yapmanın pozitivist-ampirik kültürde statü ve kişisel prestij kazanma ile yakından ilişkili olduğunu savunmaktadır.

Bilimin asıl amacının insanlık için faydalı şeyler üretmek olduğu düşünüldüğünde ilk yapılacak şey, insanın ne olduğu üzerine düşündürmektir. İnsan ne ister? İnsan içinde yaşadığı çevreyi nasıl anlamlandırır? Çünkü bilimin özünde sorgulamak ve sınamak vardır. “Çok atıf alan çalışmalar insanlığa daha mı faydalıdır?” sorusu üzerine düşünmek ve akademik kriterleri yeniden gözden geçirmek gerekmektedir. Nitekim böyle devam ederse Yüksel’in de dediği gibi “eşek semerinin turizme faydası” konulu çalışmayı görmek kaçınılmazdır.

Öğr. Gör. Betül Sarı

Prof. Dr. Atilla YÜKSEL hocanın yazmış olduğu makale üzerine yapılacak olan değerlendirmedir. Prof. Dr. Yüksel Pozitivist araştırmaları ‘‘Kuralcı, kurmaca ve duygusuzdur’’ şeklinde tanımlamaktadır. Oysaki bilimin özünde sorgulamak ve sınamak gerektiğini yani derinlemesine anlamak gerektiğini fakat şu an günümüzde pozitvizmin karanlığına sığındığımızı ifade etmektedir.(s.18) Makaleyi okurken bugüne kadar yapmış olduğum hatalar, tez ve makale yazım sürecim, anket çalışmalarım ve anketlere verdiğim cevaplar ve bu cevaplar esnasındaki psikolojik durumum, yapmış olduğum istatistiksel analizler gibi konular ile ilgili kendimi gözden geçirme fırsatım oldu.

Farklı kavramlarla akademik araştırmalara bir ışık tuttuğunu düşündüğüm bu makalede, akademiye farklı bir açıdan, farklı bir ışık tutarak, tartışması çetin bir ortam yaratacağı düşüncesindeyim. Fakat yıllardır çalışma yapan, kendi alanında uzmanlaşmış ve bu çalışmalarını neticesinde belki de kısır bir döngüye girdiğini hisseden uzman bir akademisyeni naçizane kendi deneyimim doğrultusunda bir değerlendirme yapmak isterim.

(s.8) Bilmek, önceden görebilmektir. Böylelikle geleceği numaracı kesinliğe indirgeyerek, geleceğin tek bir seçenekten ibaret olmadığını, kesinlik ve süreklilik arasında on binlerce olabirlik olduğunu ifade etmektedir. Yani bazı çalışmaları yaparken ,bir çoğunun sonuçlarını bildiğimiz fakat sırf çalışma olsun diye yapmış olduğumuz çalışmaların varlığından bahsettiği düşüncesindeyim. Örneğin günümüzde Corona hastalığı ile ilgili çok çalışma olduğu görülmektedir. Bir çok çalışma Corona pandemisinin bizi nasıl etkilediği ya da çalışma hayatımıza, aile yaşantımıza etkileri ya da olumlu-olumsuz etkisine bakıldığı görülmektedir. Bu hastalığın psiko-sosyal yönden ya da farklı açılardan bakıldığında hayatımızı olumsuz etkilediği görülmektedir. Bazı çalışmaların sonucunun belli olduğunu bile bile çalışma yapıldığı görülmekle beraber, bazı çalışmalarda da kesin ifadelerle çalışmayı başlatıp aynı kesinlikte sonlandırıldığı görülmektedir. Burada Prof. Yüksel’in deneyimlerinden yararlanarak ifade ettiği aslında kesinliğin tek olmadığı, olasılıkların her zaman var olabileceğidir.

Prof. Yüksel makalesinde Pasiştik kavrama yani taklit etme yolu ile ortaya eser çıkarmaktan bahsettiği görülmektedir. Akademiye taklitçiliği bürokratik bir statüko olarak değerlendirmiştir. Bulunduğu konumu korumak isteyen, alternatiflere kapalı,tüketme arzusunda olan ,çalışmalarda sonuçların değil de süreçlerin önemli olduğu bir anlayıştan bahsetmektedir. Türkiye de ki çalışmalarda sağlık bilimleri, sosyal bilimler ya da diğer bilim

dallarında bir kısır döngü varlığından söz edilebilir. Ben bu anlayışın her bilim dalında geçerli olduğunu düşünmüyorum. Hocamızın ifade ettiği gibi bir durum çoğunluk olarak düşünüldüğünde varlığını gösterdiği gibi, bilimin aydınlanması için yeni çalışmalara imza atan çok çalışma olduğu da görülmektedir. Bu düzen yavaş yavaş değişmektedir, sosyal medyanın etkisi ile teknolojik çağın bize getirdiği yenilikler çalışmaların sürecini etkilemektedir. Bir çalışma üzerine farklı kaynaklardan yararlanmak son derece doğalken, aynı konuda aynı çalışmayı değiştirerek tekrar rafa koymak anlamsızdır. Günümüzde bu tarz çalışmalar raflarda yer alsada da kişiye olan katkısı gün geçtikçe değişmektedir. Alternatiflere açık, araştırmacı, sonucu aslında sürecin yarattığı ve yaratacağı düşüncesi gün geçtikçe hızlanacağı düşüncesindeyim.

Prof. Yüksel Pozitivist – Ampirik araştırmalar için vitesin hiç değişmediğini ifade etmiştir. Değişkenleri ifade ederken, hep değişkenlerin birbirini kovaladığını, değişkenlerin aralarındaki ilişkileri açıklamaktan öteye gitmediğini ifade etmiştir. Bu çalışmalarını ‘‘covid-19’’ hastalığı ile kıyaslamış ve bu hastalığın tüm evrensel genelliğe ters olduğunu ifade etmiştir. Corona hastalığının tüm insanlığın yaşamını olumsuz etkilediğini, kavramsal boyutları ve bu kavramları neden –sonuç ilişkisine bağlayamadığını, insanlığın çaresiz kaldığını, akademik araştırmaların bile çaresiz kaldığını ,kapana kısıldığını ifade etmiştir. Bugüne kadar yıllardır hastalıklar ve nedenleri hakkında, oluşum süreçleri ve insanlığa etkisi yönünde çalışmalar yapılmış fakat Corona pandemisinde tüm bu araştırmalar, bilim insanlarının virüsler hakkında bilgisi yetersiz kalmıştır. Yani hocam burada insanlığın da yetersiz kaldığı, açıklayamadığı ve kesinliğin olmadığı kavramları da gün yüzüne çıkarmaktadır. Bununla ilgili Prof. Yüksel’in sadece görüneni önemseyen, görünmeyeni yok sayan bir işletme hastalığından ibaret olduğunu ifade ederek ,bu zamana kadar gerçekleştirilenlerin değişmeye uğraması gerektiğini belirtmektedir.

Dünyada son 20 yıldır teknolojinin hızlı değişimini görmekteyiz. Üzerlerinde çalışılmış olan konular sürekli revize edilerek tekrar topluma ve akademi dünyasına sunulduğunu ifade ederken haksiz olmadığı düşüncesindeyim. Burada çalışmaların niteliği ve topluma olan yararı konusunda endişeleri olduğu görülmektedir. Akademide çalışma sayısını varlığının, nitelik ve yarar konusu düşünüldüğünde daha büyük bir önemi olduğunu görmekteyiz. Burada statuko varlığının devreye girdiğini görmekteyiz. Bu varlığı ise sürekli bölme ve değişken ekleme memurluğu olarak sert bir dille eleştirmektedir. Genelleme yapmak istemem ama hakkını vererek, araştırmalarının insanlığa katkı sağladığı çalışmalar elbette vardır. Fakat genel bir algı olarak, kişiler kendi bireysel değerlerini çalışmanın amacı ve katkısı konusunda daha üst seviyede tuttuklarında, bu değerlerin çatırdadığını ve akademi içinde saygın ve unvan sahibi hocaların bile aralarında tartışma yaşadıkları görülmektedir. Aralarında yaşanması gereken tartışmalar akademik tartışmalar olması gerekirken, bireysel statuko tartışmaları yaşanması akademide ilerlemenin önünü kesmekten ziyade, eğitim ve toplumun gelişmesini etkileyeceği düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Bilgiyi saklayarak ya da ihraç edilmesini önleyerekte aynı sonuca varabildiğimizi görmemiz zor değildir. Paylaştıkça bilgi büyür ve insanlığa katkısı olur düşüncesinden yola çıkarak, üniversite gibi öğrenci yetiştiren ve topluma katkı sağlamak adına bu öğrencileri daha genç yaşlarında geleceğe hazırlayan kurumların içinde bilgi saklamak ya da unvan kargaşasına girmek ,daha net bir ifade ile paranın,primin ve gücün temsili olarak hareket etmek doğru değildir. Bir bilgiyi bir kişinin bildiği bir dünya olamayacağı gibi, Dünya’da tek bir bilgi yer almamaktadır. Corona pandemisinde olduğu gibi, bazen de hiçbir şeyin bilinmediği, başının ve sonunun ne olacağını belli olmadığı bir Dünya içinde yer alabiliriz. Bütün bunlar belki de insanların içinde buldukları statuko yarışından kaynaklanmaktadır. Çalışma sayısından ziyade, kaç kişiye ne kadar yeni bilgi öğretildiğinin bir önemi yoktur. Ya da somut olarak bir verisi bulunmamaktadır. Akademide kişilik özelliklerinin de bir önemi olmadığı görülmektedir. Oysa insan kaynaklarında performans değerlendirmesi yapılırken, diğer çalışma arkadaşları içindeki tutumları da değerlendirilir.

Özentilik

Pozitivist araştırmaların insanı ve davranışlarını gözlenen nedene ve sonuca indirgediğini, fakat insanın açıklanmayı değil, anlaşılmayı beklendiğini ifade etmektedir. Yani araştırmaların, yapılan çalışmaların insanları nedensel sonuçlar ile açıklaması aslında insanlığın farklı algılanmasına yol açan bir uğraş olduğu düşünülebilir. Beklide insanların anlam dünyasını anlamsızlaştırdığı da düşünülebilir ifadesi yer almıştır. Tüm bu çabalar insanın çevresindeki diğer etkileşimlerden etkilendiği gibi bir düşünceyi yok saymaktadır.

Herhangi bir durumun kişinin yaşına, cinsiyetine, ekonomik durumuna v.b gibi kişilik özellikleri ile sınırlandığı ve bu özelliklerin dışında bir kişilik etkileşimlerinin göz ardı edildiği düşünölmektedir. Kişinin bir anlam dünyası yoktur ,kişi bu özelliklerle sınırlandırılır ve sonuçlanır. Burada haklılık payı vardır. Kişiye anlam yüklemek yerine, somut verilere kişi üzerinden anlam yüklenmektedir. Asıl amaç aslında kişidir fakat bir araç haline gelmiştir. Halbuki canlı olan ve bütün olayları etkileyen, bütün olaylardan dolaylı ya da dolaysız yönde etkilenen kişi , belli kriterler üzerinde daireye alınmış ve bu daire dışına çıkarılmamıştır. Yine burada Prof. Yüksel'in anket doldurum teknikleri ile de bazı detaylara değinildiği görölmektedir. Günümüzde anket çalışması uygulanırken anket uygulayanın çektiği zorlukları ve anketi cevaplayanın isteksizliğini bilmeyen yoktur. Her iki taraf içinde bu durum can çekişmeli bir durumdur. Geçtiğimiz aylarda hastanede yaptığım anket çalışmasında son derece zor bir süreç geçirmişolduğumu ifade etmek isterim. Anket kağını uzatırken insanların isteksizliği beni son derece üzmüştü. Sizin değer verdiğiniz bir çalışma başkaları tarafından değersiz olarak algılanmaktaydı. Israrıcı bir şekilde süresi 5-10 dk süren anket çalışmalarında, anketi dolduran kişinin bulunduğu durum, istekliliği, o anki psikolojik durumu anketi doldurduğu an ki süreçlerin önemi de göz ardı edilmektedir.

Promo Kültür

Prof. Yüksel, kişilerin kendi isimleri için akademide yapılan çalışmaları yürüttüğünü ifade etmektedir. Kişiler kendi unvanlarını yükseltmek ve kendi isimlerini yazarak büyümek derdindedirler. Aslında gerçekte bilim insanı bunun için mi çalışma yapmaktadır. Bu konu da tartışmalıdır. Yaptığımız çalışmaların bilime katkısının olup olmadığını ölçmek ve değerlendirmek yerine ,çalışmaların kişinin unvanına değer olarak yansımaları doğru mudur? Prof. Yüksel kişilerin zaman doldurmak için,unvan yükseltmek için ya da akademide zorunlu doktora için 2 makale,doçentlik için 6 makale kriterlerinin aslında araştırmacı promosyonu kavramı olduğunu ifade etmektedir. Tüm bu çalışmaların seri hızlı üretim sonucu hem kişiyi hem de akademiye tükettiği düşünölmektedir. Bilimsel çalışmaları tek tipe indirgemenin yanışlarını dile getirmektedir.

Sentetik Eklektizm başlığı altında akademi içersindeki çalışmalar için yamalı bohça ve vagon örnekleri verilmiştir. Aynı çalışmaları sürekli tekrarlayarak yapmak bohçaya yama yapmak, ya da raydaki vagonlara taşıyamacağı yeni vagonlar eklemek gibi benzetmede bulunduğu görölmektedir. Bu durumun dışarıya bağımlılığı artırdığını ve aynı çalışmaların tekrar tekrar yayınlandığını ve yeni bir şeyler üretilmediğini açıklamaktadır. Bu durumda üniversite de ki bilim insanlarına büyük iç düşmektedir. Öğrencileri ve geleceğin bilim insanlarını kendi ünvanları doğrultusu yönünde değil de bilime ışık tutacak yönde çalışmalar yapılmasına teşvik etmelidir. Bilim ve ilimle uğraşanlar, öğrencilerin içindeki cevheri ve isteği ortaya çıkaracak kişilerdir. Bu kişilerin buldukları alan ile ilgili yönlendirmeleri, kişisel istek ve arzuların dışına çıktığı takdirde lokomotif eklemekten çıkacaktır.

Öznel nesnellik

Prof.Yüksel'in bahsettiği öznel nesnellik durumunu okurken 2 gün önce bir anket çalışmasına verdiğim cevap gözümün önünde belirdi. Kendi benliğime bile itiraf edemediğim bazı hal ve durumları, başka birinin anket sorularına objektif cevap vereceğimi düşünemedim. Araştırmalar bu durumu yani kişinin psikososyal durumunu yansıtmamaktadır. Mesala

“toplum içinde rahat iletişim kurabilir misiniz?” sorusuna Hayır kuramam cevabı veren sayısının az olduğu düşüncesindeyim. Ya da bir hemşireye “ hemşirelik becerilerinizin üst düzey olduğunu düşünüyormusunuz?” gibi bir sorunun yanıtı da aynı şekilde yanıtlanacaktır diye düşünmekteyim. Var olan gerçekleri sınıflandırabilmek konusu ya da gerçek ifadelerin kesinliği konusu tartışmalıdır.

Pozitivist araştırmaların insanı değerli görmediği ,çalışmada incelenen insanlara geri dönülmediği görülmektedir. Çalışmanın asıl amacı kişi olmalıdır ve onun hayatına etkisi olumsuz ise olumlu yönde değiştirebilecek çalışmalar yapılmalıdır. Çalışmaların devamı yani takip durumu da çalışmalara dahil edilmelidir. Her insanın yaşamı farklıdır, her insan tektir. Bir kişiye olumlu tepki oluşturan bir durum diğer bir kişiye olumsuz tepki oluşturabilir.

Sonuç

Prof. Yüksel hocanın yazısını okurken, baş ucumda birinin mumla beni aydınlattığı hissiyatına kapıldığımı ifade edebilirim. Bilim adına yapılan, yapılmak istenenlerin pozitivistin karanlığında ilerlemesi şeklinde ifadeleri belki de akademiye yeni bir ses ve yeni bir enerji getirecektir. Üniversitelerde sadece maaş ile çalıştığını düşünen, ya da öğrenciye yük vererek omuzlarından kendi yükünü attığını düşünen akademisyenler bulunmaktadır. Bu nedenden ötürü de yüksek lisans ve doktora yapacak olan , ya da bilim adına araştırma yapmak isteyecek olan bireylerin önü kesilecektir. Her öğrenci ve her akademisyen aslında bir beyindir. Hemde farklı özelliklere sahip yeniliğe açık, olaylara farklı açılardan bakan, çalışan bir beyindir. Bu şekilde bireylere yaklaşıldığında bilim adına yarar sağlayacak, ülkesine ve topluma yarar sağlayacak çalışmalar yapmış olmak ve topluma yararlı miraslar bırakmak, alacakları tüm unvanlardan değerli olduğu unutulmamalıdır. Fakat öğrenciye değer veren, bulunduğu alanın gelişmesine ve öğrencisine destek veren, bilime ışık tutacak nitelikli ve değerli çalışmalar yapmış ve yaptırmış nice değerli akademisyenlerimiz de bulunmaktadır. Bu işi bilim adına yaptığını ve öğrencilerine her zaman bu yönde geliştirmeleri yönünde teşvik eden çok değerli akademisyenlerimiz ülkemize ve bilime her zaman katkı sağlayacaklardır.

Corona pandemisi ile bilimsel çalışmaların tekniği ve gidişatı ile düşüncelerin değiştiği görülmektedir. Çalışmalarda ki hipotez kabul ve red durumları, gerçeklik ve kesinlik kavramları sadece matematiksel değerlendirmeler ile kısıtlanamayacağını göstermiş bulunmaktadır. Sayın Yüksel’in Son cümlelerinde anlamak daha çok anlamak , daha derinlemesine anlamak cümlesi bir çok şeyi gün yüzüne çıkarmayı başarmıştır. Anlamadığımız, inanmadığımız bir çalışmayı sırf atıf almak için ,unvan için, yazmış olmak için bilim dünyasına yer vermemeliyiz. Belki de sayısı az fakat nitelikli çalışmalar üretmek ,kişilerin koşuşturmasını engelleyeceği gibi, bilim dünyasının raflarında anlamsız detaylara yer verilmeyecektir. Çalışmalar eleştiriyi de kaldırmalıdır. Her olumlu ya da olumsuz eleştiri bizi gerçeğe götürürken, kendimize gelişme fırsatı vereceği düşüncesindeyim.

Kongrelerde sunulan bir bildiri, poster,makale çalışmasının deneyimli eller tarafından dokunulması gerekmektedir ki bilim gelişsin.

Bundan bir 5 yıl öncesine kadar sosyal medya ortamında anket uygulama gerçekleşmiyordu. Fakat şimdi internet üzerinden yüz yüze görmediğimiz, hareketlerini ,mimiklerini ,kişileri etkileyen durumu görmediğimiz bir şekilde anket uygulaması gerçekleşmektedir. Kişiye ulaşımı çok kolay, basit fakat gerçekliği bir o kadar tartışma konusudur. Yüksek lisans tezimde İstanbul’daki 5 hastaneyi gezerek ve her hasta ile bire bir konuşarak anket uygulayan biri olarak, kişiler ile gerçekleştirmiş olduğum etkileşimde bana olumlu katkıları olduğu düşüncesindeyim. Anket uygulama esnasında yaşadığım duyu durumlarını tezime yansıtmadığım için üzgünüm fakat bir anketor olarak hayata bakış açımı değiştirdiğini ve bana ciddi katkıları olduğu düşüncesindeyim.

Sayın hocam istatistiksel analizlerin geçerliliği konusunda bir takım ayrıntılara değinmiştir. İstatistiksel analizlerin doğruyu yansıtıp yansıtmadığı ya da değişkenleri ile bölmeye çalıştığımız kavramların sürekli olarak gerçeği yansıtmadığını ifade etmektedir. Bu cümleye

farklı bir açıdan bakmak isterim. Nitel ve nicel çalışmaların bu kadar önemli olduğu düşünüldüğünde hala fakültelerde bu içerikli derslerin yeterli olmadığı düşüncesindeyim. Öyle ki doktora tezinde bile istatistiksel analizler başkaları tarafından yapılmaktadır. Hocam sonuçtan çok sürecin önemine değinirken ,süreç içerisinde kişilerin başka ellere muhtaç edilerek sonuca ulaşmaya çalışması da farklı bir bakış açısıdır.

Engin deneyimlerinden yararlanabileceğimiz, bilim adına ve bize ışık tutacak, eksikliğimizi bir dezavantaj olarak değil de bir gelişim olarak değerlendirebilecek akademisyenler ile bilim dünyasına katkıda bulunabileceğimiz bir gelecek olması ümidi ile yaşayalım.

Gülçin Gökçenur Karataş

Yüksel'in makalesinde turizm üzerinden bütün sosyal bilimlere haklı bir eleştirisini görüyoruz. Makalede kullanılan dil standart makale dillerinden farklıydı. Zaten Yüksel'in eleştirdiği noktalardan biri de bilimsel çalışmalarda standartlara fazlaca takılıp kalmak ve bu standartlar içerisinde özgünlüğü, gerçeği ve dolayısıyla bilimi kaybetmemizdi. Bilimin statükolardan ibaret olduğu ve bilim insanlarının memurluğa dönüşümü tespiti akademinin görünmeyen ve hissedilen yüzünü cesurca ortaya koymaktaydı. Ayrıca makale içerisindeki başlıklar bilim dünyasının çoğu yönünü ele verir nitelikteydi. Bilimsel çalışmalarda anlamın göz ardı edilmesinin basmakalıp aynı ürünlerin ortaya konulmasının ne bilimi ne de bilim insanının gelişimine bir arpa boyu katkı sağlamadığı gerçeğini gözler önüne sermektedir. Ne aradığımızı yolunu kaybeden ve akademiye yeni başlayanlara yol gösteren, gerçek anlamda öneriler sunan akademi içerisinde yaşayan bir bilim adamının haykırışını dinler gibiydim. Niceliksel özelliklerin ne kadar ön planda olduğunu bilimin ve bilim insanının buna göre değerlendirilmesinin yanlışlığını savunurken, nitel özelliklerden bilim dünyasının yoksun kaldığını ve yapılan çalışmaların topluma katkı sağlayıp sağlamadığının düşünülmesini sağlayan faydalı bir başucu makalesiydi.

Kısacası akademi hakkındaki yanlışlarımızı gösteren yolumuzun aydınlanmasına katkı sağlayan nitelikli ve düşündürücü bir makaleydi.

Fatma TAŞ

Makalede, turizm üzerinden bilim dünyasının bugün var olan asıl sorunları ilgili birtakım kavramlara değinilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Sosyal bilimlerde akademik yazın alanında artan bürokratik kurallar, memurlaşan akademisyenler ve bilimsel çalışmalarda nitelikten çok niceliğe önem verilmesi bu sorunlardan bazılarıdır. Popüler bilim, özentilik, matruşka indirgemeciliği, fotoğrafçılık ve hızlı baskı, promo kültür, sentetik eklentizm, ikicilik, P hoyratlığı, öznel nesnellik ve istismarcılık gibi kavramlar ilk duyulduğunda yabancı gibi gelse de aslında bugünün akademik yazınının asıl problemlerine değinilen kilit sözcükler olduğu okuduktan sonra anlaşılmaktadır. Yazarın makalede sorguladığı şeylerden biri, 'bilimin asıl amacı nedir?' sorusudur. Yazarın şu ifadesi bu sorunun yanıtı olarak düşünülebilir: "Bilim olanı açıklamaya çalışmakla yetinmemeli, anlamaya çalışmalı, açıklamak anlamının bir uzantısı olmalıdır." Makalede bilimle ilgili asıl anlatılmak istenen ve sorgulanan şeyi ise yazar şu cümle ile açıklamıştır: "Bilimin özünde sorgulamak ve sınamak yatar. Anlamak daha çok anlamak, daha derinlemesine anlamak için ışığı bulmak gerekliken pozitivistin karanlığına gömülmek neden?" Özetlemek gerekirse pozitivist dayatmalarla, dogmatik, nesnel ve evrensel birtakım kuralları benimseyerek bilim yapmak günümüz bilim insanlarının en büyük sorunlarından biri haline gelmiştir. Bu nedenle bilim insanı, bu davranışlardan kaçınmalı ve bakış açısını değiştirerek sürekli okumalı, sorgulamalı, yeni şeyler üretmeli ve çabalamalıdır...Bana çok farklı bir bakış açısı kazandıran makalenin ikinci kısmını da heyecanla bekliyorum.

Prof. Dr. Atila Yüksel tarafından kaleme alınan makale, turizm sektörü çerçevesinde yapılan akademik çalışmaların bilimsel olarak doğruluğu, geçerliliği ve anlamlandırılması süreçlerinde takip edilen yolu eleştirmektedir. Turizm sektörünün yanı sıra diğer sosyal bilimlerde de aynı yolun takip edildiğini ifade etmektedir. Akademik çalışmalarımızda kullandığımız ve genel itibarıyla farkına varamadığımız yanıltıcı düşüncemizin olduğunu ön plana çıkarmıştır. Bu yönüyle aslında oldukça kayda değerdir. En azından yaptığımız çalışmalarda nesnellik yerine öznel düşüncemiz ışığında hipotez geliştirdiğimizi idrak ettirmiştir. Yine yaptığımız çalışmalarda asıl sorunu çözecek doğru metodolojiyi saptayamadığımızı ve “P Hoyratlığı” adını verdiği p değerine gereğinden fazla önem verdiğimizizi ifade etmiştir. Bu hususta sosyal bilimlerde kullanılan yöntemlerin maalesef insanı yeterince anlamlandıramaması çerçevesinde doğru bir eleştiri olduğu ifade edilebilir ancak yapılan çalışmaların da bilimsel yönünün olduğu düşünüldüğünde nesnel bir çalışma olduğunu ortaya koyacak bilimsel çalışmalarının özelliklerinden olan genellenebilirliği ve doğruluğunu ifade edecek bir adımın takip edilmesi gerektiğini düşünmekteyim. Bu adım terk edildiğinde yapılan akademik ve bilimsel çalışmalarda bulunan sonuçların hepsinin doğru, geçerli ve anlamlı sonuç verdiği iddia edilebilir. Bu noktada yapılması gereken, ortaya çıkan sorunla alakalı olarak niceliksel yöntemde direktmek yerine nitel yöntemlerinde kullanılarak geniş bir çerçevede sorunu ele almak olabilir. İlgili makalede yapılan eleştirilere genel olarak katıldığımı söyleyebilirim. Makalenin ikinci bölümünü de merakla beklemekteyim.

Mustafa Zeybek

Bu makale ile akademisyenler tarafından yapılan birçok çalışmanın aslında bilime bir katkı sağlamaktan çok maddi getiriri, prestij kazanmak ve uzun süreli göz önünde bulunmak için yapmış olduklarını anladım. Bunun yanında yapılan çalışmaların aslında çeşitli sahtekarlıklarla ortaya çıktığını öğrenmiş oldum. Örneğin Çin 10003; ABD 3930; Japonya 1079; İngiltere 835; Almanya 751; Türkiye 240; İsrail 95. 1970’li yıllardan itibaren, yayınlanan makalenin geçersizliğini kanıtlayan bilimsel sahtekarlık saptamaları sonunda yayından kaldırılan 18 binin üzerinde makalenin olduğunu ama asıl ilginç olanın bu yayından kaldırılan makalelerin hala atıf almaya devam etmesi olduğudur. Bir diğer önemli nokta ise bilimin ortaya çıkabilmesi için öncelikle eleştirinin var olması gerektiği eğer böyle olmazsa herkesin birbirini onaylamaya başladığını, bilimin artık bir patinaj etkisine girdiğini ve aslında bir kısır döngüyü beraberinde getirmiş olduğunu anladım. Aslında en büyük problem ise sorgusuz sualsiz herkesin aynı şeyi yapıyor oluşu, herkesin aynı şeyi yapması aslında beynimizi konfora alıştırmamız anlamına geliyor. Beyin ve bilim için konfor çok büyük bir tehlikedir. Eğer beynimiz böyle bir konfora alışırsa tıpkı bir makinanın seri imalat yaptığı gibi aynı şeyleri yapar ama farklı düşünebilirsek aslında o zaman gerçekten bilim ortaya çıkacaktır.

Mehmet ŞENGÜL

Yazar, alanyazında yeterince önemsenmeyen fakat giderek derinleşen bir kriz olduğunu düşünmektedir. Bu kriz, pozitivist araştırmalardaki niceliksel artışa karşı ham, bitkin, taklitçi, cansız niteliksel yoksunluktur. Yazara göre, pozitivist araştırmalarda yanıltıcı bir niceliksel bir artış var. Yaygın kullanılıyor oluşu onun doğru olduğu anlamına gelmez. Nitelikten daha fazla yoksunluğu beraberinde getirebilir. Sorgulanmadan kabul edilen gelenek bir kolaydacılığı

beraberinde getiriyor. Yazar, turizm araştırmalarında, yanılmacı unsur olarak insanın sorgulanmakta olduğunu, turizm araştırmalarına yerleştiğimiz yanlış inançların eleştirildiğini söylüyor. Makalede, niceliğe karşı azalan niteliğin nedenlerinden bazıları ele alınmıştır. Bunlar; pastiştik(taklit etme yoluyla ortaya eser çıkarma), özentilik, matruşka indirgemeciliği (turizmin ne olarak görüldüğüyle ilgili), popüler kültür ve sentetik eklektizmdir. Makalede bazı önemli gördüğüm kısımlar şunlardır; Kaynağa ulaşmak için kaynağın nerede olduğunu sorgulamak, kaynağa kendini adamak, akıntıya karşı yüzmek, bulduğunu oluş sürecinde bekletmek, gözlemek gerekir. Yazar, “Amerikan Psikoloji Birliği Yayın El kitabı”nın bugüne kadar yedi değişim geçirdiğini söylemektedir. Ama pozitivist-ampirik araştırmalarda vites bile değiştirmemiştir. Sadece pozitivistmden post-pozitivistme geçenler olmuştur. Yazar, turizm ve insanın açıklanmayı değil anlaşılmayı beklediğinden söz etmektedir. İnsanın anlaşılması için turizm araştırmacısı olarak farkındalıkla dinleyebilmeli, izleyebilmeli, üstelik izlediği konuda yeterli bir süre yaşayabilmeliyiz. Niceliksel türde fazlalık niteliksel türde yoksunluk kokan popüler konuları, yöntem ve tekniklerin fazlalaşmasıyla turizm araştırmalarımız giderek tek tipte olmaya zorlanmaktadır. Araştırmanın gerçek değeri sadece alınan atıflar değildir, insan hayatına olan etkisidir. Bilimin özünde sorgulamak ve sınamak yatar. Anlamak, daha çok anlamak, daha derinlemesine anlamak için ışığı bulmak gerekliyken pozitivistin karanlığa sığınmak neden? Hatalı sonuçlar her zaman olası olduğu söylenmektedir. Yazar, ikinci çalışmasında da turizm araştırmalarının içinde yer aldığı sistemde baş gösteren yapısal sorunlara ışık tutacağını söylemektedir.

Elif ERDOĞAN

İnsan açıklanmayı değil anlaşılmayı beklemektedir. Yapılacak çalışmalar bunu baz almalı. Mevcut durumu farklı kelimelerle aynı anlama çıkacak şekilde sunmak bilime katkı sağlamaz bu yalnızca aynı yemeği farklı kaplarda sunmaya benzer. Ne kadar kaplar çoğalsa da tek çeşit yemek olduğu gerçeğini değiştirmez. Tıpkı çok araştırma yapılmasına karşın az bilginin elde edilmesi. Makale turizm sektörünün yarasına değinse de diğer sektörlerde de durumun farklı olmadığını yapılan çalışmalar göstermektedir. Bilim ancak insanlığın faydasını gözeterek ilerleyebilir çok atıf almak yahut promosyon değerini artırmak gibi kaygılar güdere değil.

Dilan Pehlivan

Makale, akademik dünyanın ölçme, hesaplama, hesaplanamayanı yok sayma hastalığını teşhis etmektedir. Bu hastalık sadece akademik dünyada kalmayıp günlük hayatın diline de sirayet etmekte ve en gayri resmi tartışmalarda bile birden ortaya çıkıveren “Bana rakamlarla gel” furyası ile kendini göstermektedir.

Pozitivist hareket daraltılmış kalıplar içerisinde aynı istatistiki çıktıları veren insanları aynı insan kabul etmekte, bu durum kol uzunlukları aynı olan insanlara aynı beden pantolon giydirmeye benzemektedir. İstatistiksel anlamda kayda değer bir farklılık ifade edemeyen grupların ise hiç araştırmaya değer görülmemesine yol açmaktadır

Makaleyi okurken, teknik gezi maksadıyla gittiğimiz İzmir Ödemiş ilçesinde anket yaparken sorduğumuz “İlçenizde hangi arazi kullanım fonksiyonlarının değişmesini istersiniz?” sorusuna verilen, “Ben işsizim kardeşim, arazi kullanım falan anlamam.” cevabını anımsadım. Kendi adıma da bundan sonra karşılaştığım her rakama farklı bir gözle bakacak, rakamların altında kalıp gün yüzüne çıkmaya fırsat bulamamış insan hikâyelerini anlamak için gayret göstereceğim. Çünkü “insan hayatı değerlidir; en önemli gerçeklik insanın kendi yaşadığıdır.”

Sadullah AKSOY

Turizm özelinde yazılan makalede yapılan tüm eleştiriler bilim camiasına da yöneltilebilir. Benzetme üzerinden yapılan bir eleştiri tek ray, tek lokomotif, sürekli eklenilen yeni vagonlar örneği bence sınırların dışına çıkmadığımızı, çıkarken yaşadığımız tereddütleri, sürekli kümülatif olarak ilerleyen insan eliyle oluşturulmuş sorunlara çözüm arayarak bir döngüye girdiğimizi ifade etmektedir. Halkı anlayıp gerçek sorunlara çözüm üretmek yerine kendi oluşturduğumuz sorunlara çözüm arayarak maalesef yapay bir bilim oluşturuyoruz. Son olarak makaledeki en beğendiğim “Araştırmanın gerçek değeri sadece alınan atıflar değil, insan hayatına olan etkisidir.” cümlesi nitelikten çok niceliğe baktığımız, ölçüğü çok kişi kullanmış ise iyidir gibi yanlış bir mantığa sahip olduğumuzu yüzümüze vurmaktadır.

Ayşe Gülen ERTÜMER

Asiler Ve Pervasızlar İçin Yoldan Çıkarabilecek Bir Makale !

Evet, başlıkta belirttiğim gibi bir makale. Sorgularsak bizi yoldan çıkarabilecek bir türden bir yazı. Peki neden?

Şöyle: Pozitivizmin, tekrarlamacılığın ve işe yaramazlığın pençesinde binlerce makale, akademik çalışma..

Peki sistem ne diyor: Şu türde şu kadar şu puanda en az şu sayıda (makale, kitap bölümü, bildiri vb.)

Sisteme teslim olmak ve işe yaramazlığın bir çarkı olmak: Heyecanla, hevesle ve merakla yapmaya çalışacağımız araştırmalardan, sohbetlerden, okumalardan vaz geçmek; yüzeysel geçmek, ertelemek veya hiç bulaşamamak...Bütün bunlara başkaldırıp da elinin tersiyle düzene bir tokat vurmak.. Sonuçlarının da neler olabileceğini düşünmek gerek elbette.. Hakim bir paradigmanın dışına itilmek, ötelenmek. Peki, hangisini yapmak gerekir? Bir yanda hakim akademiden dışarda kalma, diğer taraftan varlığımızın idrakinde olamadan yılları veya ömrü geçirmek! Sorun derin. Direnç lazım, çokluk lazım. Anlayışın ve mantalitenin teklik tahakkümünden kurtulmak için bedel de ödemek gerekir: unvandan vaz geç, ekonomik gelirin artmamasını kabul et, eleştirilmeyi ve dışlanmayı göze al, iltifattan ve pohpohlamaktan uzak kal!,... Sayabilirsiniz vesselam..

Birkaç kez başıma geldi: Çalışılabilir ya da kavramsallaştırılabilir diye düşündüğüm birkaç konunun adını ülkemizde duyurmuş isimler tarafından veya dünyaca bilinen yazarlar tarafından işlendiğini gördüm. Fakat tek başıma bu konu iddiasını ortaya attığımda “Kaynak ne?”, “Nerden ilham aldın?”, “Atıf kime?”, “Yeterli literatür var mı?” sorularının cevaplanması gerektiği söylendi. Ben de sustum. Ona buna bağlı kalmadan aklımdan ne geçiyorsa hangi görüşüme dayanıyorsa rahatça yazabilmeliydim. Çok akademik olmayabilirdi ama bir ateşin ilk başlangıcı olabilirdi.

Bundan sonrası için ne yaparım, asıl sorum bu:

Bundan sonra resmi prosedürü tamamlayarak unvanı aldıktan sonra serbest olarak fikirlerimi paylaşabilir, istediğim şekilde yazabilirim, Evet bunu yapabilirim. O zaman şunu diyenler azalabilir: “Adam profesör değil bir şey değil, kafasından sallıyor!” İnşallah bu aşamaya gelmeden pozitivizmin çarkından daha fazla kimliksizleştirilmekten kurtuluruz.

İzzet Erdem

Prof. Dr. Atila Yüksel’in bu makalesinde her ne kadar sadece turizm literatüründe var olan niceliksel artışa dikkat çekmeyi amaçlamış olsa da getirdiği eleştiriler okuyucuda diğer tüm alanlar için de geçerli olduğu izlenimini uyandırmakta. Yüksel’in bu makalesini oldukça farklı bir alanda çalışma ve okumalar yapan biri olarak okuyor ve apaçık mesajının “Kızım sana söylüyorum gelinim sen anla” olduğunu anlıyorum. Bu açıdan pozitivist bir sistemin içine doğmuş çocuklar olarak sitemin çarklarından biri haline getirildiğimizin farkında olmak, adına

ilk sahip olmamız gereken eleştirel bir tutumdur. Bu makalenin eleştirel bir yaklaşım elde etmemize yarayacak faydalı bir makale olduğunu düşünüyor ve özellikle lisansüstü eğitimi amaçlayan, akademik kariyer hayali kuran her akranıma ve meslektaşına bu makaleyi okumalarını ve hatta zaman zaman bu okumayı yinelemelerini tavsiye ediyorum.

Henüz yolun başında bir akademisyen olarak Yüksel hocanın bütün haklı eleştirilerini destekliyorum ve akademik hayatımda bu hususlara dikkat ederek ilerlemeyi umuyorum. Paul Feyerabend'in söylediği gibi "Her kültür, her ulus kendi özel ihtiyaçlarına uyan bir bilim inşa edebilir." Ve bizlerin "*ham, bitkin, taklitçi, cansız niteliksel yoksun*" bir bilimin ötesinde "*Yaygın pozitivist araştırma pratiğinin aksine insanlar her şeyden yalıtulamaz*" gerçeğinin farkında olarak insan ihtiyaçlarına cevap veren, insanı bir meta olarak görmeyen bir bilimin, bilimsel anlayışın ve bilimsel bir ahlakın peşinde olmamız gerektiği kanaatindeyim.

Ebru Yıldız

Prof. Dr. Atilla Yüksel tarafında iki parça olarak planlanıp kaleme alınan birinci çalışma, "Pozitivist-Ampirik Araştırmalarda İnsan: Yanıltmacanın Dünü, Bugünü ve Yarını 1" adı ile yayınlanmıştır. Yazar daha çok kendi hakim olduğu turizm olgusu üzerinden meramını anlatmaya çalışmışsa da makale incelendiğinde diğer birçok disiplin için yapıcı eleştiri niteliğindedir. Yüksel, araştırmaların niteliksel olarak yetersiz olduğunu, yapılan araştırmaların sorgulanmadan kabul gördüğünü, birbirine benzeyen birçok çalışmanın bugünün ve yarının turizm sektörünü etkilediğini söylemektedir.

Pozitivist araştırmaların tekdüzeleşmeye başladığı, araştırmayı yapan kişilerin de atıf alma kaygısı gibi maddi kaygılar üzerinden bilime fayda sağlamaya yönelik değil kendi reklamını yapabilmeye yönelik popüler çalışmalar yaptığını düşünen yazar, bu durumun araştırmaların niteliğinin oldukça yetersiz olmasına sebebiyet verdiğine vurgu yapmaktadır. Araştırmalarda kaynağa ulaşmak için titiz bir çabanın gerekli olması bilimsel araştırma yapan kişinin sorgulayıcı olması gerekirken, otoriter bilginin doğruluğu herhangi bir sorgulama veya karşıt görüş olmaksızın onaylanmaktadır. Bende yakın zamanda sağlık turizmi konulu yazdığım tezim esnasında gördüm ki, birçok yazar geçmişten gelen bilgileri doğru kabul ederek yeterince sorgulamadan doğru olarak kabul etmektedir. Atıf almak, popüler bir yayın yapmak veya akademik kaygılarla bilimsel çalışmaların yapılması, bilimin gelişmesini değil aksine yerinde saymasını sağlayacak ve sadece turizm alanında değil diğer sektörlerde de tek bir doğrunun olduğu kabul edilecektir. Oysaki teknoloji ve bilimin bu denli gelişme gösterdiği içinde bulunduğumuz bu çağda, sorgulamadan onaylamak, kuşkulandıktan tek bir gerçeğin var olduğunu onaylamak pek akıl karı olmayacaktır.

Yazarın turizm üzerinden verdiği örnekte araştırmacının turizmin geleceğe yönelik yaptığı bir araştırmanın tek bir fotoğraf üzerinden olmamalı sözleri bugün birçok alan için doğru bir cümle olacaktır. Covid-19 ile mücadele edilen bu dönemde tek bir sebep sonuç doğurmamaktadır. Sebepler bütünü bir araya gelerek sonuçları ortaya çıkarmakta bu da bizlere geniş çerçeveden bakılmasının gerektiğini göstermektedir. Yazarın bir başka eleştirisi ise anket yöntemi ve hipotez değeri üzerine, Yüksel'e göre kişiye sorulan anket sorularının mutlak bir doğruyu göstermesi imkânsızdır. Çünkü orada sınırlı bir cevap hakkına sahiptir. Yazar verdiği örnekte turizm gelişimine yönelik sorulan sorularda verilecek yanıtların yetersiz olacağı görüşündedir. Yazar 1950'lerde yapılan psikolojik araştırmaların günümüze gelene kadar birçok kez kabuk değiştirdiğini ancak pozitivist-ampirik çalışmaların hala yerinde saydığını düşünmektedir. Bu durumun gelişimin önünde açık engel olduğu, yöntem ve bakış açısında değişmelerin gerekli olduğu görüşü makale genelinde ağır basmaktadır. Değişim insanlarda güvenlik duygusunu zedeleyen bir durumdur. Bu sebeple araştırma yöntemlerinde ve zihniyetlerde yapılacak değişiklikler her daim tepki çekecektir. Yazar gibi bende bakış açımızın oldukça sınırlı kaldığını düşünmekteyim. Nokia yıllar öncesinde piyasanın tek hâkimi konumundayken yıllar sonra kendini yenileyemediği ve çağın değişimine ayak uyduramadığı

için diğer markalara karşı boyun eğmiş ve yok olmuştur. Bu durum bile tekelleşmenin, tek bir doğrunun olmadığını zamanın geçtiği, insanların ve bilimin her geçen gün değiştiğini bizlere göstermektedir.

Sonuç olarak, statik bilimin bilim olmadığı görüşünün hâkim olduğu bu makalenin bize anlatmak istediği şey; her ne olursa olsun bakış açısının ve sorgulayıcı kültürün yaygınlaşması gerektiğidir. İster bilimsel bir araştırma olsun, ister yeni marka bir telefonun satın alınması olsun kişi öncelikle sorgulamalı popülarist ve maddi fayda sağlayabilecek seçeneği tercih etmemelidir. Anket yöntemleri geride kalmış kişilerin duygu, düşünceleri de bilim için değerli olmuştur. Yazarın verdiği örnekteki gibi, bir hastayı direkt tedavi edemezsiniz öncelikle onun anamnezini yani hastalık hikâyesini de bilmelisiniz. Faydalı bir çalışma olduğunu düşündüğüm bu makalenin ikincisinin de en kısa sürede Isparta Okulu olarak raflarımızda yer alacağını bilmek beni heyecanlandırıyor.

Mehmet Beşir DEMİRBAŞ

Yüksel, turizm alanında yapılan çalışmalara eleştirel bir perspektiften bakmıştır. Bu eleştirel bakış aslında sadece turizm sektöründe yapılan çalışmalar için değil sosyal bilimler alanında yapılan çalışmalar için de geçerlidir. Yazarın ifadesiyle bu büyük bir krizdir ve krizin adı niceliksel sayıda bir artış görülmesine karşın ham, bitkin, taklitçi, cansız niteliksel yoksunluk araştırmaların görülmesidir. Bir diğer nokta ise akademik alanda yapılan çalışmalarda ortaya çıkan eserlerin pastiş olması yani taklit yoluyla eser çıkarmadır. Artık bakıldığında aynı tarz yapılan çalışmaların kendini sık sık tekrarladığı göze çarpmaktadır. Bu durumun nedenleri arasında ise belirli ünvanları alma çabası olarak kendini göstermektedir. Yazarda bunu trenin vagonları gibi düşünerek güzel bir şekilde örneklendirmiştir. Araştırmacılar sırf ünvan için çalışma ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu noktada sisteminde hataları vardır. Bu sistem araştırmacıları buna itmektedir. Ünvanı almak için nitelik açısından zayıf çalışmalar yığını görülmektedir. Yüksel'in ele aldığı bir noktada yapılan çalışmalarda bütünü parçalara ayırmak bir noktaya kadar doğru olsa da belirli bir noktadan sonra bütünü yok etme gibi bir tehlike ortaya çıkmaktadır. Yazar yapılan nicel çalışmaların aslında derine inmediğini nitel çalışmalarda sorunun temeline inme noktasında yardımcı olduğudur. Bu noktada da yapılan çalışmalarda ele alınan sorunların derinine inmek önemli gözükmektedir. Çalışmanın niteliğini arttırmak önemlidir.

Rukiye Yorulmaz

Makale ilk bakışta sadece turizm alanıyla ilgili gibi gözükse de aslında genel çerçevede bütün akademik alanlara hitap edecek şekilde yazılmıştır. Genel anlamda makalede bahsedilen her konu aslında akademik olarak sorunların temelini oluşturmaktadır. Sosyal medyanın günümüzde giderek etkisinin artmaya başlamasıyla birlikte her alan bu durumdan etkilenmektedir. Akademik bu durumdan etkilenmesi, günümüz problemlerinin başında gelmektedir. İnsanlar artık her şeyi göstermek istiyor, gösterdikleri şeylerin insanlar tarafından beğenilmesini istiyor. Bu durum sosyal hayatta çok normal karşılanırken artık akademi dünyasında da karşımıza çıkmakta ve normal karşılanmaktadır. Herhangi bir küçük -olması gereken- durumda bile insanlar hemen sosyal medyaya akın etmekte, “Benim makalem yayınlandı”, “Benim kitabım çıktı”, “Şu dergiden kabul aldık”, “Şu kadar yayınım var” söylemlerine başlamakta ve gösterişe devam etmektedir. Bu gösteriş furçasının sonucunda ise maalesef nitelikli akademik çalışmalar gün yüzüne çıkmamaktadır. Çünkü insanlar sadece çalışma yapmış olmak için çalışma yapmaktadırlar. Ya da herkesin bir puan sevdası var ki durdurabilene aşk olsun... Her akademisyenin vazgeçilmez (!) isteklerinden birisi de fazla fazla puan toplamaktır. Sadece puan toplamak için yapılan çalışmaları hiç saymıyorum bile...

Özellikle son zamanlarda karşılaştığım o kadar çok şey var ki... Makalesi yayınlanan hemen sosyal medyada göstermeye girişiyor. Zaten kendisine güvenen ve yaptığı çalışmalarına güvenen insan her zaman kendisini göstermese bile akademi dünyasında bir şekilde ortaya çıkar. Bu nedenle günümüzde nitelikli çalışma yapmak epey zorlaşmaktadır ve insanlar artık 'iyi' bir çalışma yapmak yerine, 'fazla' çalışma yapıp kendi ceplerini doldurma derdindedir. Tabii gösteriş yapmak isteyenleri ve herhangi bir çalışmayı bile hemen sosyal medyada duyurmaya ve göstermeye çalışanları anlamak zaten epey güç 😊
Bu nedenle nitelikli ve sadece kendi alanı ile ilgili çalışmalar yapan ve hiç kimseye duyurma derdi olmadan, akademiye ve insanlığa katkısı olan çalışmalar yapan insanların sayısının artması temennisiyle...

Fatmanur GÜVENÇ

Prof. Dr. Atila Yüksel, “**Pozitivist-Ampirik Araştırmalarda İnsan: Yanıltmacanın Dünü, Bugünü ve Yarını**” başlıklı makalesinde turizm özelinde sosyal bilimlerde yaşanan sorunlara değinmiş ve memurlaşma sürecinin mağdurları biz akademisyenleri de unutmamıştır. İlk olarak sosyal bilimlerde nasıl yaptığından ziyade ne kadar yaptığının üzerine yoğunlaşılmalı bu dönemde vasıfsız niceliği eleştirmektedir. Akademiye unvanları dertle/şevkle yürünmesi gereken yol değil de sayılarla aşılması gereken merdiven basamakları olarak ifade etmekte buradan vasıfsızlığın nasıl doğduğuna dikkat çekmektedir. Ayrıca orijinallikten ve özgünlükten uzak, hazır kalıpların üzerine yapılan inşalarda bu vasıfsızlığı artıran diğer nedenler arasında gösterilmektedir. Bununla birlikte alan araştırmalarında insanı bir meta olarak gören ve insana veri toplama aracı olarak muamele eden araştırmacılar bu araştırmaların sonunda asıl borçlu oldukları o insanlara somut bir fayda sağlamamaktadır.

Selma Doğanalp Çoban

Hayatımızın her anlamda rutinleşmesi akademik rutinleşmeyi de beraberinde getirmektedir. Var olan yaşantımızda bizi mutlu eden, üzen, heyecanlandıran ve bunun gibi küçük/büyük değişikliklerin akışına kapılırken aslında seçtiğimiz yolda ne kadar emin adımlar attığımızı sorgulamamız gerektiği ek olarak bizi doğruluk ve dürüstlükten alıkoyacak şeylere ne kadar karşı koyabildiğimiz önemli olan husustur. Alışılmışın dışında olmak, herkes gibinin dışında düşünmek ve davranmak bizi geriye değil aksine ileri götürecektir nitelikte olmalıdır. Farklı bakış açılarıyla, farklı bilim dallarına olan merakımız hedef koyduğumuz eleştirel düşünce tarzına bizi bir adım daha yaklaştırmaktadır. Atilla Yüksel'in bu makalesi, bireyde sorgulama, “Neden?” sorusuna cevap bulma ve daha fazla araştırma isteği uyandırmakta ve yeni bilgiler aşılacaktır.

Arş. Gör. Hilal DEMİRHAN

Çalışmada turizm üzerinden ilerleyerek sosyal bilimlerdeki genel durumu ortaya koymaya çalışmıştır. Bilimin özünde sorgulamak ve sınamak yatmaktadır. Belli kalıplara sokmak bilimin genel anlamına ters düşmektedir. Sosyal bilimlerde nicel çalışmaların çok fazla ön planda olduğunu ama nitel çalışmaların da bu denli öne çıkması gerektiği dile getirilmektedir. Ya da daha doğru bir ifade ile bilimin sadece sayılardan oluşmadığı sosyal bilimlerde nitel çalışma yöntemine de gerekli olan değerin verilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Çalışmada yer alan önemli nüanslardan biri de akademisyenlik kimliğinin gösteriş amaçlı kullanımınıdır. Araştırmacıların yapmış oldukları çalışmaları birer reklam objesi olarak kullanmaları durumudur. Araştırmacıların konu seçimlerinde popüler konu üzerinden

ilerlemeye çalışmaları yapılan en büyük yanlışlardan birini oluşturmaktadır. Bir akademisyenin mevcut durumdaki eksikliği doldurma ya da bir sorun tespit edip bu sorun üzerine çalışmalar yapması gerekirken hangi konu daha çok atıf alıyor kaygısı ile hareket edip o konularda çalışma yapmasının yanlışlığı üzerinde durulmuştur.

Zeynep KUH

Araştırma turizm ile ilgili konuların araştırılması üzerine yazılmış bir eleştiri yazısı olarak hazırlanmıştır. Özellikle metalaşan akademik hayat üzerinde durulmuştur. Pastişlik, özentilik, matruşka indirgemecilik, fotoğrafçılık ve hızlı baskı, promo kültür, sentetik eklektizm, ikicilik, p hoyratlığı, öznel nesnellik, istirmarcılık, ignoratio elenchi gibi başlıklara yer verilmiştir. Günümüzün kronik hastalığı olan aynı konu üzerinden sürekli çalışmalar yapmak ve faydalı olup olmadığını ölçemediğimiz halde akademisyenlikte yayın yapmak puan getireceği için çalışma hazırlama zorunda olma eleştirisi kısmına katılmaktayım. “Sadece görüneni önemseyen, görünmeyen yok sayan işletme hastalığına karşın koronanın verdiği turizmde ve araştırmasında çok şeyin değişmesi gerekeceği” mesajı ise dikkat çekmektedir. Özellikle promo kültürün kapitalizmin canavar çocuğu metalaşmanın oyuncağı popüler kültür olarak tanımlanması da göz ardı edilmemelidir. Çalışmanın sonuç kısmında araştırmanın asıl pandemisi pozitivist-emprisizm olduğu ve turizm ve araştırmaları bu kurnaz virüsten enfekte olduğu ifade edilmiştir. Bu çalışmanın turizm üzerinden yazılan ve giderek metalaşan akademik hayatın güzel bir örneğini içeren bir makale olduğunu söyleyebilirim. Bu çalışmayı okurken kendi alanımızı düşünerek okudum ve aslında ne kadar trend konulara yüklenildiğini fark ettim. Bilime katkı sağlamak yerine sadece kendine katkı sağlama bilincinin değiştirilmesi gerektiği düşünüyorum.

Meryem KOÇAŞ

Makaleyi okuduğumda çok mutlu oldum ve defalarca tekrar tekrar okuduğum cümleler oldu. Isparta Okulu bünyesinde yapmak istediğimiz özgün, yenilikçi, benzer kalıpların dışına çıkmaya çalışan, akademinin arka sokaklarında gezme hevesimizin boşuna olmadığını düşünmekte ve buna sonsuz inanç duymaktayım. Sayın Yüksel Hoca'nın makalesindeki haykırışlar bana daha da güçlü ve kalabalık olduğumuzu hissettirdi. Çünkü artık akademik çalışmalarda bir değişim şart. Yapılan özgün çalışmaların tozlu raflardan koşup sahaya inmesi ve tespit edilen problemlerin masada yazılıp çizilmekten çok uygulamada düzeltilmesi gerekmektedir. Sosyal Bilimler alanında yapılan çalışmaların belli kalıp ve kavramlar üzerinden tekrar tekrar farklı kişilerce yazılıp çizilmesinin hiç kimseye bir katkı sağlamadığı açıktır. Bu anlamda akademik çalışmaları değerlendiren jürilerin, hakemlerin, danışman hocaların üslup ve yaklaşımlarını değiştirmeleri gerekmektedir. Özgün olmayan tezler ve çalışmalar asla kabul edilmemelidir. Maalesef Türkiye'de lisansüstü eğitim (askerliği tecil ettirmek, maaşının iyi olması, toplum içindeki statüsünün yüksek olması ya da tanıdık bir akrabanın dayı, amca vs.) olması gibi sebeplerle tercih edilir olmuştur. Bunun bir sonucu olarak da kalitesiz ve intihallerle dolu bilimsel olduğu sanılan çalışmalar, öğrenciye hiçbir katkısı olmayan ucube tezlere meydan teslim edilmiştir. Aslında akademisyenlik bir gönül işidir ve her koşulda severek yapılmalıdır. Akademik çalışmalar yük değil, kitaba deftere, kongreye, öğrenciye sonsuz bir heyecan duymaktır.

Doktora tez döneminde olan birisi olarak literatürümüzde akli başında özgün kaynaklar ve kaliteli tezlerin sayısı o kadar az ki, 10 çalışma okuyup yazacak tek cümle bulamadığım zamanlar oluyor. Ayrıca birilerinin 30 yıl önce yaptığı bir tanımı tekrar tekrar yazmanın mantığını bir türlü anlayamamaktayım. Önemli olanın kısa ve öz derdimizi anlatıp, asıl olan araştırma konusu ile vurucu darbeyi yapmak olduğunu düşünüyorum. Bütün bunların sonucu

olarak da Yüksel Hoca'nın makalesinde ifade ettiği gibi akademik çalışmaların pastiş, homojen, benzek, olması, niceliksel türde yüzlerce tezin yazılması ancak niteliksel olarak yoksunluk kokan popüler konuların çoğalmasa, akademisyenliğin ücretli memurluğa indirgenmesi, istatistiksel olarak anlamlı ancak hayatta geçerliliği tartışmalı yazılar yazmanın kime ne faydasının olduğudur.

Sağlık yönetimi alanı için düşüncecek olursak; yaptığımız çalışmalar ile bulduğumuz kıymetli sonuçların sağlık sistemimiz üzerinde değişim ve dönüşüm için etkisi olmakta mıdır? Hangi başhekim, hastane yöneticisi, bir idareci, hekim ya da hemşire açıp okumakta bir şeyler düzelmektedir? Çalışma sahalarımız dahi kısıtlanarak, etik kurul raporu gibi bürokratik tonlarca yazı üzerinden akademik çalışmalarımız engellenmektedir. Oysaki bilimsel araştırmalar yanlışları tespit etmek, sorunları çözmek ve ülkemizi daha ileri seviyelere ulaştırmak için yapılmıyorsa ne için yapılmaktadır? Akademik ve lisansüstü eğitimin içinde bulunduğu bu kısır döngüden bir an öncesi çıkması ve marjinal bir çıkış yapması gerektiğine inanmaktayım ve tabii ki de işe kendimizden başlamak şart olduğunun da farkındayım.

Zuhal Kayar

İlk olarak dergi hakemleri ve kongrelerde (so what)(...eee yani, ne oldu bunu yaptın?) Ne bulduk, kime ne sağladık, kendimiz çalip kendimizin oynadığı bir platform var ya iste tam olarak makale bunu kast ediyor aslında. Akademik tek tipleşmesinden, emeğin somurulmasında, yaptığın makaleyi uluslararası yayın kuruluşlarına kabul ettirmek için bin bir uğraşla çalışma yapıyorsun ama senin yaptığın çalışmayı parayla satıyorlar. Sayıların çalışmalarda çok da anlamı olmadığı yani kısaca karma yöntemin şart olmasından... sayıların içine sıkışmaktan bahsediyor. İnsanları sayısal veriler peşinde kosturmaları doçentlik için şu kadar sayı alırsan doçent oluyorsun. Herkes niceliğe bakıyor. Niceliksel olarak ne kadar çok yayın yapıldığı ama niteliksel olarak ne kadar yoksun olduğundan bahsediyor. Yapılan çalışmalar insandan çok uzaklarda. Onu anlamak yerine sayılarla ifade etmeye çalışıyoruz.

Hayyamin dediği gibi "seyahat eden iki kere yaşar." Genel olarak makaleyi beğendim yıllardır bir çok bilim insanının rahatsız olduğu konuyu dile getirmiş. Özellikle kongrelerde bizzat yaşadığım her sunuma pozitivist zihniyetle yaklaşan hocalara cevap niteliğinde olmuş Eline ve kalemine sağlık.

Sağlıcakla.

Seyhan Özdemir

Makale; düşünce kısırlığına neden olan pozitivist-ampirik statükoyu, bilimsel yayınlardaki niceliksel artışa nazaran içeriksel yavanlığı, metalaşan akademik hayatı ve bilimsel yayınlarda meydana gelen tek düzeliliği, taklitçilik, matruşka indirgemeciliği gibi birçok farklı parametrelerden yola çıkarak turizm sektörünün güncel durumunu analiz etmektedir. İnsan unsurunun içinde bulunduğu çoğu alan gibi turizm sektörü de kendini metalaşmadan, kapitalizmin baskısından ve maddi doyuma olan yönelmeden geri alamamaktadır. Sağlık sektörüyle de karşılaştığımızda yazarın eleştirel olarak değindiği noktalar benzerlik göstermektedir. Turizm sektöründe insanın anlam dünyasının geri plana atılması ve sektörün işletmeciliğe yönelmesi sağlık sektöründe de hastaların müşteri olarak görülmesini, hizmet ağırlıklı bir sektörün özellikle şehir hastaneleri ile birlikte işletmeciliğe yönelmesi gibi benzer çağrışımlar uyandırmaktadır. Keza bilim dünyasındaki tek düzelik, insanlığa fayda anlayışının azalması akademide memurlaşma anlayışının yol açtığı yayın artışı ve içerikte oluşan kısırlık, kullanılan yöntemlerin ise sırf yapılmış olmak için yapılması bilime ve topluma katkıdan ziyade gereksiz bilgi yığına sebebiyet vermektedir. Metalaşan akademik hayatın, probleme neden

olan taşı kenara koymak yerine taşın kenarından geçmeye benzemesi, sözde çözüm yollarının önerilmesi ama çoğunun sadece yazında kalması tepki çekmektedir. Gerek pozitivist yaklaşıma olan gerekse metalaşmaya olan eleştiriler haklılık payı içersede bunların meydana gelmesinin odak noktasında yine insan faktörünün yer aldığını unutmamak gerekir. Hem sektörlerin yönetim alanlarında hem de bilim dünyasında önemli olanın insanın anlam dünyası olduğu, toplum yararının kişisel çıkarılardan daha baskın olması gerektiği anlayışının yeniden kazandırılması; küçük bir ters hamlenin denge tahtalarını yıktığı gibi, akıllıca ve insani atılan adımların da domino taşlarının bir tanesine dokunmakla gelen ahengi yakalayabileceğine inanmaktayım.

Tuğçe Dere

Yazarın turizm alanında yapılan bilimsel araştırmalar için yapmış olduğu eleştirilerin, tüm sosyal bilim araştırmaları ve akademisyenleri için de geçerli olduğunu düşünüyorum. Araştırmacıların genel gayesi gerçekte insanların kullanımına ve yararına sunulan bilgiyi üretmek olmalıyken aksine gelenekselleşen bir şekilde gereksiz verinin toplanması, toplanan verilere gereğinden daha fazla komplike olan istatistikî analizlerin uygulanması ve bunların sonucunda sadece yayın çıkarmak için yayın üretmek olması düşünme sanatını köreltmektedir. Bir bilimsel araştırmanın üretmesi gereken değer insan hayatına olan etkisi olup, araştırmacı tarafından önceliklendirilmeli ve yayına yapılan atıf sayısı birinci planda bulundurulacak verilmesi gereken değer yozlaştırılmamalıdır. Niceliksel olarak üstünlük öncelik olduğu sürece niteliksel değerler yok olacaktır. Her bilim dalının aslında kendi içinde atomu parçalayacak kadar konuyu önemseyerek incelikli bir yaklaşım göstermesi bilimsel kalite adına elzemdir.

Makale için yazmış olduğum düşüncelerimin yayımlanmasında tarafıma bir sakınca bulunmamaktadır, saygılarımla.

Buse FİDAN TÜRKÖN

Yazar makalesine turizm hareketlerindeki dalgalanmaların pozitivist-ampirik turizm araştırmalarını daha da arttıracığından bahsetmiştir. Bununla birlikte “yanıltıcı niceliksel artışa karşın ham, bitkin, taklitçi, cansız niteliksel yoksunluk” krizinin oluştuğunu düşünmektedir. Bu krizin oluşum sebepleri ortadan kaldırılmadığı sürece de pozitivist-ampirik turizm araştırmalarındaki sayısal artışın daha fazla “nitelikten yoksunluk” yaratabileceğini ileri sürmektedir. ‘Gideri’ olan konuların gereksiz ilgi görmesine ve bu konuları irdeleyen, bulguların nasıl bilgiye dönüşebileceğini sorgulayan yöntem bilimsel eleştirilerin beklenen ilgiyi görmediğine değinilmiştir. Yapılan çalışmalarda dayanılması gereken kuramı değil de anketi yöntem olarak gören trend konuların defalarca çalışılmakta olduğu aktarılmıştır. Anket süresinin kısıtlamaya tabi tutulmasıyla bu kısa sürede katılımcıların davranış, düşünce ve duygularının aktarımında eksiklik doğabilme ve araştırmacının değerlendirmede yanlışlıklar oluşabilme ihtimalini hatırlatmıştır. Turizm araştırmacılarının insanı anlayabilmesi için farkındalıkla dinleyebilmeli, izleyebilmeli, üstelik izlediği konuda yeterli bir süre yaşayabilmemiz gerektiği vurgulanmıştır. Çünkü turizmin, yaşamda anlam ve amaç yokluğuna bağlı olarak ortaya çıkabilecek acının, merakın, duyumsal/duygusal yoksunluk ya da fazlalığın tedavisi, dengelenmesi için yansıtma, kendini bulma, tanıma, güzel yaşama, dönüştürme, konuşma ve eylemde bulunma sanatı olduğu ifade edilmiştir. Bilimin olanı açıklamaya çalışmakla yetinmemesi gerektiği, anlamaya çalışılması gerektiği ve açıklamanın anlamının bir uzantısı olması gerektiği ifade edilmiştir. Turizmde benimsenen davranışın yeni bir görüş getirmekten ziyade, var olan görüşlere yeni görünüm verilerle tekrar işlenmesi eleştirilmiştir. Çalışılan konuların bakış açıları konuyu çalışan araştırmacılar tarafından şekillendirilmekte olduğuna değinilmiştir. Yazar bu konuyla ilgili olarak şu soruları yönlendirmiştir: Amaç nesnel olmayan dünyada bir sonuca neyin etki ettiğini nesnellik

bulmak mı yoksa olan bir şeyin neden olduğunu öznellekle açıklamak, anlamak mı? Hep tek/mutlak bir gerçek mi var yoksa gerçek birden fazla mı? Gerçek nedenlere, değişkenlere, etkilere ve sonuçlara bölünebilir mi yoksa gerçekler bölünemez mi? Araştırmanın amacı "zamana ve ortama göre değişmez genelleme yapmak mı?" yoksa "bireysel farklılıkların" varlığını anlamak mı? Genel olarak yazar çalışmalarda nicelik artışının nitelikle ters orantılı olduğu düşüncesini makalesinde barındırmıştır.

Esin YILMAZ

Pastiştik: Ürünlerin benzerliğinden, defalarca çalışıldığından ve özgün olmak yerine yeni görünümlü eski ürünler olduğundan söz edilmektedir. Turizmde ve araştırmasında çok şeyin değişmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Özentilik: Anlamdan çok tekniğe önem veren; fakat disiplinsiz olarak tabir edilebilecek turizmde insanların eylemlerindeki manalarını gerçek anlamda anlamak için mantık, ilham ve sezgiyi bir arada kullanması gerektiği, dinlemeye ve anlamaya odaklanması gerektiği sadece anket ile olamayacağı vurgulanmıştır. İnsan bütün bir varlıktır.

Matruşka İndirgemeciliği: Bütünü parçalara ayırmak ayrıntıları görmek için etkili gibi görünebilir fakat aşırı indirgemecilik bütünü yok eder. Çünkü bütün gözlemlenen parçaların toplamından farklı olabilir veya bütün gözlemlenemeyen yapıtaşlarından da etkilenebilir.

Fotoğrafçılık ve Hızlı Baskı: Turizmin otantik doğası gereği rakamlar, istatistiksel testler turizmin gerçeğini yeterince temsil edemez. Memuriyet kalıbına giren akademisyenler için çıkarları vermeleri gereken bilimsel emekten daha ön planda olduğu için araştırmanın üretmesi gereken gerçek değer unutulmuştur. Oysaki bilim açıklamaya çalışmakla yetinmemeli, anlamaya çalışmalıdır.

Promo Kültür: Araştırılan insanların mutluluğu ve refahının artmasından ziyade araştırmacının promosyon değerinin artmasını amaçlayan bu kültürde, özgünlükten ziyade popüler konular evrilip çevrilip işlenmektedir. Bu nedenle turizm araştırmaları tek tip olmaya zorlanmaktadır.

Sentetik Eketizm: Yeni görünümlü eski meseleler ele alınarak bir kısır döngü oluşturulmuştur. Sürekli aynı konular etrafında dönmek bizi ilerletmez bilakis gelişen dünyada bizi geriletir.

İkicilik: Araştırma sorularındaki yanıtlar iki zıt şıktan oluşur oysa kötünün zıddı her zaman iyi değildir, üçüncü bir seçeneğin varlığı da düşünülmelidir. Farklılıklar yerine benzerlikler ele alınarak yeni perspektifler oluşabilir.

P hoyratlığı: P değeri sonucun örnekleme hatasının bir sonucu olup olmadığının ölçüsüdür ve sıfır hipotezini yanlışlamak için yeterli olmayabilir. Atıf derdinde olmayan Evliya Çelebi gibi gezginler turizm ve seyahate bugünün modern araştırmalarından çok daha fazla katkıda bulunmuştur. Yani herşey atıf almak veya istatistikle kesinleştirmek demek değildir.

Özel Nesnellik: Pozitivist-ampirik araştırmada nedensellik vardır iddiası tartışılmazdır. Fakat genellikle amaç ve araçlar ayrılmaz bir şekilde iç içedir. Nedensellik arayan araştırmacı amacına uygun araç seçme yanlılığı gösterecektir. Fakat asıl odaklanılması gereken şey, nesnel olmayan dünyada bir sonuca neyin etki ettiğini nesnellikle bulmak yerine olan bir şeyin neden olduğunu öznellekle açıklamak, anlamak olmalıdır.

İstismarcılık: Yaşadığımız kapitalist düzende pozitivist- ampirik araştırmanın amacı sorun çözmek değil, 'işletilmesi için' değişken yaratmaktır. Oysa araştırmaların incelenen insanın daha anlamlı bir hayat yaşaması amacı olmalıdır. Ne yazık ki bunu yapan araştırmalar neredeyse yok denecek kadar azdır.

Ignoratio Elenchi: Atıf sayısına bakılarak bir kişiyi, kullanım sıklığına bakılarak bir metodu otorite kabul etmek ve sırf o dediği için söylediği söylediğinin kabul edilmesi ne kadar tartışmasız? Aksi ispatlanmadan kabul edilen bilim ne kadar bilimdir. Kolaycılığa kaçanlar

toplumu şekillendirmek yerine toplumun kendisini şekillendirmesine izin veren bilim ancak ve ancak sözde bir bilim olabilir.

Topluma ışık olması gereken akademisyenler, kişisel hırs ve çıkarlarına kapıldığı sürece toplumun ışık olduğu akademisyenler olmaya devam edeceklerdir...

Dilek ALAY

Atila Yüksel makalede; pozitivismi, pozitivizme yüklenen anlamı, memurlaşan akademisyenleri, yöntem takıntımızı, yapılan bilimsel çalışmalardaki metalaşmayı tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermiştir.

“Yapmayın hocam, atomu parçalamıyoruz sosyal bilim yapıyoruz...” şeklinde başlayıp devam eden cümle alanın akademisyenlerinin sosyal bilim alanını ne kadar değersiz gördüğünü, insanlığa faydalı çalışmaların fen bilimlerinden çıkacağına, sosyal bilimlerde yapılanın ise oyalanmadan ibaret olduğu yönündeki bir kabulün ne kadar kanıksandığını göstermektedir. Genel olarak akademik camia incelendiğinde birçok çalışmanın bir sorunsaldan hareketle yapılmak yerine o anda önüne gelen bir kongreye bildiri yollamak ya da o dönemin akademik teşvik puanını doldurmak kaygısıyla yapıldığını görmekteyiz. Bu tür çalışmalar da genellikle *“bakayım A alanında ne yapılmış ben kendi alanıma uyarlarım ya da o, hemşireler üzerinde çalışmış ben akademisyenlerde çalışayım”* mantığı güdüldüğünden çalışmalar taklitten öteye gidemiyor. İşin daha vahimi homojen hale gelmiş, birbirinin aynısı çalışmalar akademik literatürü! dolduruyor.

Çalışmada ele alınan diğer bir konu ise niceliksel çalışmaların nesnelliği savunulurken ve her şey P değeri ile anlamlı kılınmaya çalışılırken işin özünün kaybedildiği konusudur. Artık anlamaya çalışmak yerine sadece araştırma yapmak ve sonuçları P değeri kapsamında yorumlamak önemli hale gelmiş durumda. Hâlbuki istatistiksel olarak anlamlı olan bir durum gerçek hayatta anlamsız olabilmektedir.

Bilimsel bilginin (ampirizm) doğruluğunu savunurken Karl Popper’ın yanlışlanabilirlik ilkesini unutup veriyoruz. Bir damla bir damla daha iki damla mı eder, yoksa yine daha büyük bir damlaya mı eşit olur? Mutlak doğruların olmadığı bir düzlemde mutlak genellemeler yapma peşine düşüyoruz. Başlangıçta yanlı davrandığımız (örneklem seçimi vs.) bir çalışmanın sonuçlarını kesin bilgi olarak akademik pazara sunuyoruz. Pazar diyorum çünkü artık yapılan çalışmalar hep atıf kaygısı, ekonomik kaygı gibi kaygılarla yapılmakta. Dergiler piyasalaşmış durumda.

Turizme anketlerle yapılmış çalışmalar mı daha fazla katkı sağlamakta yoksa seyyahların gezi notları mı? Bu sorunun üzerinde düşünerek nitel araştırmalara verilmesi gereken önemiyet tekrar göz önüne alınmalı. Günümüzde nitel çalışma yapanların bile bir nicelleştirme peşinde olduğunu düşünürsek, nitel çalışmaların aşması gereken çok badireler var denilebilir.

Çalışmada ele alınacak birçok konu olsa da önemli bir nokta da birçok disiplinin kendisinden daha köklü olan disiplinlerden hoyratça kavram devşirmesidir. Bu durum batı medeniyetinin tekniğini değil de kültürünü kendimize alarak (kendi kültürümüzle harmanlamadan) yaşadığımız kültürel yozlaşma gibi olmaktadır. Maalesef birçok disiplinde böyle bir durum söz konusudur.

Sonuç olarak; öncelikle anlamaya çalışıp daha sonra açıklamaya çalışmalıyız. Ayrıca ampirik bilgilerin de yanlışlanabileceğini kabul edip nicel çalışmalarla nitel çalışmaları bir arada götürerek birbirinden beslenmelerini sağlamalıyız. Son olarak, ürettiğimiz bilginin kime faydası olacağını sorgulayarak çalışmaya başlamalıyız.

Ahmet ALKAN